

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการศึกษาเรื่องปัญหาความขัดแย้งในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในบทที่ 4 นี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาเพื่อตอบคำถามวิจัยหลักและตอบวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้โดยแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อใหญ่ ๆ ดังนี้

1. บริบททางประวัติศาสตร์ของวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. ปัจจัยสาเหตุของความขัดแย้งในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาสของหมู่คณะสงฆ์ภายในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. แนวทางในการจัดการความขัดแย้งในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาสของหมู่คณะสงฆ์ภายในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บริบททางประวัติศาสตร์ของวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากการศึกษาประวัติวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาที่ได้รับจากการศึกษาเอกสารประวัติพระอาจารย์ ธ.นามสมมติ ซึ่งหนังสือดังกล่าวได้มีการตีพิมพ์เผยแพร่เกี่ยวกับประวัติของวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประกอบกับแนวทางการสัมภาษณ์ประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่าของผู้อาวุโสชุมชน ครั้งนี้มีข้อค้นพบว่า วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2498 โดยพระอาจารย์มหา บ.นามสมมติ คำว่า “ซาก” เป็นชื่อของต้นไม้พื้นเมืองชนิดหนึ่งในขณะนั้นพระอาจารย์มหา บ.นามสมมติ ได้มาจำพรรษา ณ วัดนี้ รวม 1 พรรษา โดยมีคณะผู้มีจิตศรัทธาซื้อที่ดินถวายเป็นเนื้อที่ 26 ไร่ 2 งานเศษ ในสมัยของพระอาจารย์มหา บ.นามสมมติ วัดนี้ใช้เป็นที่พักสงฆ์ มีเพียงกุฏิทำด้วยใบจาก มุงหลังคาจาก กั้นฝาจาก มีกุฏิไม้เล็ก ๆ สำหรับพระอยู่ได้องค์เดียว 5 หลัง และศาลาชั่วคราวสำหรับบอกรรมธรรม 1 หลัง แต่ปัจจุบันนี้สิ่งที่กล่าวมาแล้วนี้ไม่มีแล้ว พระอาจารย์มหา บ.นามสมมติ ให้พระสงฆ์อยู่เพื่อปฏิบัติธรรม ในช่วงเวลานั้นยังไม่มีถาวรวัตถุใด ๆ เกิดขึ้น สาเหตุที่พระอาจารย์มหา บ.นามสมมติ ต้องจากวัดนี้ไป เนื่องด้วยโยมมารดาของท่านเกิดอาพาธ พระอาจารย์มหา บ.นามสมมติ จึงนำโยมมารดาของท่านกลับวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และต่อมาวัดนี้ก็มีพระมาอยู่ปฏิบัติธรรมแต่เพียงมาชั่วคราวทุกรูปก็ไป มีพระสมุห์ จ.นามสมมติ เท่านั้น ที่รักษาวัดมาตลอด (วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ . 2558 : 15)

จนมาถึงปี พ.ศ. 2508 พระอาจารย์ ธ.นามสมมติ ได้เดินทางกลับมาจากทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มาพักแรมอยู่ ณ วัดนี้ พอตกลงกลางคืนในขณะที่พระอาจารย์ ธ.นามสมมติ นั่งปฏิบัติธรรมอยู่ในสมาธิจิตนิ่งแน่วแน่ ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์และการเล่าขานต่อ ๆ กันมาพอสรุปได้ว่า

ตลอดเวลาที่พระอาจารย์ ธ.นามสมมติ นั่งปฏิบัติธรรมอยู่นั้น ได้ยินเสียงเทพเจ้าทวยเทพเทพีได้มาบอกในลักษณะที่ว่า พระคุณท่านที่เคารพ ต่อแต่นี้พระคุณท่านอย่าไปไหน ขอให้อยู่จำพรรษาที่วัดนี้ตลอดไป แต่ต้องมีอุปสรรคบ้าง ถึงกระนั้นให้พระคุณท่านใช้ความพากเพียร ความอดทน ถึงแม้จะมีอุปสรรคอย่างหนึ่งอย่างใด ให้พระคุณท่านถือว่าสิ่งที่เกิดขึ้น คือสิ่งที่เสริมบารมีให้กับพระคุณท่าน วัดนี้มีถาวรวัตถุมากมายอย่างน่าอัศจรรย์และกรณีดังกล่าวต่อมาพบว่าก็เป็นความจริงทุกอย่างตามเทพเจ้าได้บอกไว้ก่อนตรงกับธรรมของพระอาจารย์ ผ.นามสมมติ ที่ได้กล่าวไว้ว่า พระอาจารย์ ธ.นามสมมติ ให้ไปจำพรรษาที่วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก (วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก. 2558 : 15)

ในการศึกษาถึงบริบททั่วไปของวัดวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกที่ปรากฏหลักฐานเชิงประวัติศาสตร์ อันบ่งบอกถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาเป็นไปของวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก ยังมีข้อค้นพบเกี่ยวกับพระอาจารย์ ผ.นามสมมติ ได้บอกกับพระอาจารย์ ธ.นามสมมติ ว่าขอให้พระอาจารย์ ธ.นามสมมติ ไปอยู่ที่วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก จะมีปางพระพุทธรูปมากกว่าพระสงฆ์และก็เป็นความจริงตามที่พระอาจารย์ ผ.นามสมมติ กล่าวไว้ทุกประการท่านบอกว่า “ถ้าผู้อื่นไปอยู่ ไม่มีนะต้องท่าน ธ.นามสมมติเอง เพราะสถานที่นั้นเป็นสถานที่วาสนาบารมีของท่านโดยตรง” เป็นที่น่าอัศจรรย์ยิ่งนักเพราะเวลานี้ในบริเวณวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก ได้กลายเป็นพุทธอุทยานสมดังคำวาจาสิทธิ์ของพระอาจารย์ ผ.นามสมมติ ทุกอย่างพระอาจารย์ ธ.นามสมมติ ไม่เคยบอกบุญ ไม่เคยเรียไร ถาวรวัตถุที่เกิดขึ้นนี้เกิดจากความสมัครใจของญาติโยมที่มีจิตศรัทธาทั้งหมดและได้รับการขนานนามใหม่ว่า พุทธอุทยานนานาชาติ มหาปทุมวิทยา ญาณสัมปัน โน จันทบูรพาทิศ รมรินทร์ชีวันสถาน ณ วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกและมีเนื้อที่ทั้งหมดโดยประมาณร่วม 60 ไร่ โดยมีคณะผู้มีจิตศรัทธาอีกหลายท่าน โดยท่านพลอากาศเอก ก.นามสมมติ และครอบครัว ได้ถวายที่ดินที่ซื้อประมาณ 3 ไร่ ถวายเป็นที่ของวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกร่วมด้วยผู้มีจิตศรัทธาซื้อที่ดินถวายวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกอีกแห่งหนึ่ง เป็นสถานที่ที่มีสระน้ำซึ่งมีรั้วติดกับสหกรณ์แห่งหนึ่งในภาคตะวันออก หมายถึงว่าติดกับพุทธอุทยานนานาชาติ วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกมีเนื้อที่ประมาณ 1 ไร่ 2 งานเศษ (วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก. 2558 : 16)

ในปี พ.ศ. 2555 ได้มีที่ดินเพิ่มเติมมาอีก 11 ไร่ โดยท่านพลอากาศโท จ.นามสมมติ คุณแม่จ.นามสมมติ และคณะผู้มีจิตศรัทธาอีกหลายท่านได้ร่วมกันเป็นเจ้าของทอดผ้าป่าถวายที่ดินแก่วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก ในสมัยของพระอาจารย์ ธ.นามสมมติ โดยซื้อที่ดินจากนาย ก.นามสมมติ มีเนื้อที่ 11 ไร่ และพระอาจารย์ ธ.นามสมมติ ได้ให้นามสถานที่นี้ว่าสวนแสงงำพาล พร้อมใจศรัทธาถวายแด่พระพุทธศาสนาเพื่อปฏิบัติธรรมเห็นธรรมเพราะสถานที่นี้สงบร่มรื่นเหมาะแก่การใช้ปฏิบัติธรรมเพื่อรู้ธรรมเห็นธรรมดียิ่งนักและในสถานที่แห่งนี้ยังมีผลไม้นานาชนิดที่ให้ดอกออกผล

เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนกลับมาใช้ทำนุบำรุงปฏิสังขรณ์ปางพระต่าง ๆ ในบริเวณพุทธอุทยานวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ที่มีความสวยงามและมีชื่อเสียงแก่นันทานพลาอากาศโท จ.นามสมมติ และ คุณแม่ จ.นามสมมติ ยังได้ทำบุญแสงสว่างประจำทุก ๆ เดือน ถวายให้แก่พระภิกษุ สามเณร ชีพรามณ์ และนักปฏิบัติธรรมทั้งหลาย ทั้งกลางวันและกลางคืนขึ้นมึนในความศรัทธา จึงขออนุโมทนาสาธุการในกุศลผลบุญของท่านทั้งสองที่ได้กล่าวนามมาแล้วนี้อย่างซาบซึ้งและหวังว่าคงจะเป็นประโยชน์แก่พระพุทธศาสนาสืบต่อไป (วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้. 2558 : 16)

ปัจจุบันนี้พุทธอุทยานวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ มีเนื้อที่ทั้งหมดโดยประมาณรวม 60 ไร่ เพราะที่ดินทุก ๆ แปลง ได้ติดต่อกันหมดเลย กลายเป็นพื้นที่แห่งเดียวกันและในเวลานี้ได้มีการสร้างปางพระต่าง ๆ เพิ่มบริเวณพื้นที่ทั้งหมดแล้ว ผู้ที่ได้ไปทัศนศึกษา ณ พุทธอุทยานแห่งนี้ ได้รับความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระของพระปางต่าง ๆ ปางหนึ่ง ๆ จะมีแผ่นธรรม อธิบายถึงเรื่องข้อธรรมะต่าง ๆ ที่ปรากฏ โดยการแสดงธรรมของพระอาจารย์ ธ.นามสมมติ ทั้งหมดทุกเรื่อง ทุกปาง ตามเนื้อเรื่องของปางนั้น ๆ ทุกปาง เป็นหลักฐานของปางนั้น ๆ ทุกปาง โดยมีนายสัตวแพทย์ อ.นามสมมติ เป็นผู้บันทึกธรรม ธรรมะทุกกัณฑ์นั้น ได้กลั่นกรองมาจากพระอาจารย์ธรรมรัต ซึ่งเป็นปฏิภาณโวหารของพระอาจารย์ ธ.นามสมมติ โดยตรง ท่านเป็นพระผู้แสดงธรรมผู้หนึ่งที่ได้รับยกย่องจากผู้คนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะพระผู้ใหญ่ให้ความสนับสนุนเป็นอย่างดีและจะทำให้ผู้ที่มาทัศนศึกษาทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศทั่วโลกที่มา ณ พุทธอุทยานนานาชาติวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ จะมีความเข้าใจ เมื่อได้ไปสัมผัสในการทัศนศึกษาเนื้อเรื่องนั้น ๆ คงจะซาบซึ้งในรสพระธรรมทุก ๆ เรื่อง ที่มีอยู่ในบริเวณ พุทธอุทยานนานาชาติ มหาปทุมวิทยา ญาณสัมปัน โน พลิว จันทบูรพาพิศรม์รีน ชันชีวันสถาน ณ วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ เพราะในภาคตะวันออกเฉียงใต้ไม่มีวัดไหน ที่เป็นวัดที่ครบวงจรและสมบูรณ์แบบได้เหมือนวัดนี้ วัดนี้จึงเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เหมือนกับเป็นวัดเนรมิตเลยก็ว่าได้ (วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้. 2558 : 17)

จนกระทั่งในวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 หลังจากที่พระเดชพระคุณท่านพระอาจารย์ ธ.นามสมมติ เจ้าอาวาสวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้มีมรณภาพลงจึงทำให้ตำแหน่งเจ้าอาวาสได้ว่างลงไปด้วย ทางฝ่ายสงฆ์จังหวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้แต่งตั้งพระในวัด ทั้ง ๆ ที่เป็นพระใหม่บวชได้ไม่ถึง 2 พรรษาเท่านั้นให้มาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส มีเสียงคัดค้านจากลูกศิษย์ของอดีตเจ้าอาวาสว่าไม่เหมาะสม เพราะในวัดนี้มีพระอาวุโสมากกว่าและนี่เป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ท่านเจ้าคณะตำบล ไม่มีการแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ดังนั้นเวลาต่อมาพระ ช.นามสมมติ ซึ่งเป็นเลขาเจ้าคณะอำเภอธรรมยุติได้เสนอเจ้าคณะอำเภอธรรมยุติ ให้แต่งตั้งพระ ว.นามสมมติ เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัด หลังจากนั้นก็ได้เกิดความขัดแย้งขึ้นที่วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้และทำท่าลุกลาม

ใหญ่โต เมื่อพระและแม่ชีภายในวัด จำนวน 30 รูป ปัจจุบันเหลือไม่ถึง 10 รูป เนื่องจากได้เห็นพฤติกรรมต่าง ๆ ผันแปรเปลี่ยนไปและพระที่มีความเห็นต่างไม่คล้อยตามก็จะถูกกั้นแกล้ง ถูกกำจัดอย่างไม่เป็นธรรม มีการตัดน้ำตัดไฟ จับไล่พระในทางอ้อม รวมไปถึงการตัดไม้หวงห้าม (พยุง) ในวัดจำนวน 8 ต้น และได้นำไม้ดังกล่าวออกไปจากวัด การกระทำดังกล่าวซึ่งรักษาการเจ้าอาวาสอาจมีสิทธิในการปกครองดูแล พระ แม่ชีภายในวัดและดูแลศาสนสมบัติให้เป็นไปด้วยดี แต่มิใช่รักษาการเจ้าอาวาสจะสามารถจัดหาประโยชน์และบริหารงานในทางที่ขัดต่อกฎข้อบังคับของพระสงฆ์และกฎหมายบ้านเมืองได้อย่างอิสระเสรี โดยมหาเถรสมาคมมีมาตรการให้เป็นไปตามกฎข้อบังคับของคณะสงฆ์ที่ป้องกันการกระทำอันจะเกิดผลเสียหายอันจะเกิดขึ้นต่อศาสนา

เหตุการณ์ดังกล่าวไม่ได้ยุติลงแต่เพียงเท่านั้น เนื่องจากปัญหาความขัดแย้งยังคงดำรงอยู่จนต่อมา พระครูปลัด ว.นามสมมติ ได้หนีหายออกจากวัด ตั้งแต่วันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 พร้อมด้วยเงินสดที่เบิกออกจากบัญชีกว่า 12 ล้านบาท ขณะนี้เหลือเพียงแค่ 3 แสนบาทเศษ และไม่สามารถที่จะติดต่อสื่อสารได้หรือมีผู้พบเห็นว่าพระครูปลัด ว.นามสมมติ ได้ไปอาศัยพำนักอยู่สถานที่ใด จนในเวลาต่อมากระทั่งตำรวจจับกุมตัวได้และคุมตัวมาตรวจค้นห้องพัก ชั้นที่ 21 อาคารที่เกิดเหตุ ในขณะที่ตำรวจทำการตรวจค้นห้องพัก นาย ว.นามสมมติ ได้ตัดสินใจกระโดดตึกฆ่าตัวตายในที่สุด

ในท่วงทำนองเดียวกัน แม้ว่าจะมีหน่วยงานจากหลายภาคส่วนจะพยายามยุติความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอันมีสาเหตุของจุดเริ่มต้นมาจากการแย่งชิงตำแหน่งเจ้าอาวาสแต่ก็ไม่มีทีท่าว่าจะมีสัญญาณใด ๆ ในการบ่งบอกถึงมิติของการนำไปสู่การยุติปัญหาความสงบลงได้ จากกรณีศึกษาดังกล่าวที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งของคณะสงฆ์บานปลายไปถึงความ โงงโง่ความซบซ้อในเรื่องของการยกยอกทรรพ์ในเรื่องของคดีตัดไม้พยุงและเรื่องได้เกิดการรุกรามใหญ่โตจนมีการเสียชีวิตเกิดขึ้น จึงถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งและสร้างความรุนแรงมากให้กับสังคมไทย เพราะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียงให้กับวัด ให้กับตัวพระภิกษุสงฆ์และทัศนคติที่ประชาชนมองวัดในแง่ลบรวมไปถึงความเสื่อมศรัทธาเคารพ นับถือในตัวพระภิกษุสงฆ์และเบื้องหลังหรือเงื่อนงำต่าง ๆ ที่ซ่อนอยู่ในปมปัญหาความขัดแย้งในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง

จากปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้วในเบื้องต้นชี้ให้เห็นว่าปัญหาความขัดแย้งในการแย่งชิงตำแหน่งเจ้าอาวาสที่พัฒนากลายเป็นประเด็นร้อนอันนำไปสู่ความขัดแย้งที่ขยายวงกว้างไปยังหมู่คณะสงฆ์ในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปถึงกลุ่มพระภิกษุสงฆ์ที่เป็นมวลหมู่สมาชิกของคณะสงฆ์ที่เกิดความขัดแย้งทั้งสองฝ่าย ดังนั้นจึงเป็นที่มาของปัญหาความขัดแย้งในการได้มาซึ่งการแย่งชิงตำแหน่งเจ้าอาวาสของวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง

ปัจจัยสาเหตุของความขัดแย้งในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาสของหมู่คณะสงฆ์ภายในวัดแห่งหนึ่ง ในภาคตะวันออก

ในการศึกษาข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ข้อมูลแบบเจาะลึกและจากการสังเกตการณ์ ทั้งแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุของความขัดแย้งในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาสของวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก มีข้อค้นพบว่ามีสาเหตุมาจากปัจจัย 4 ปัจจัย ได้แก่

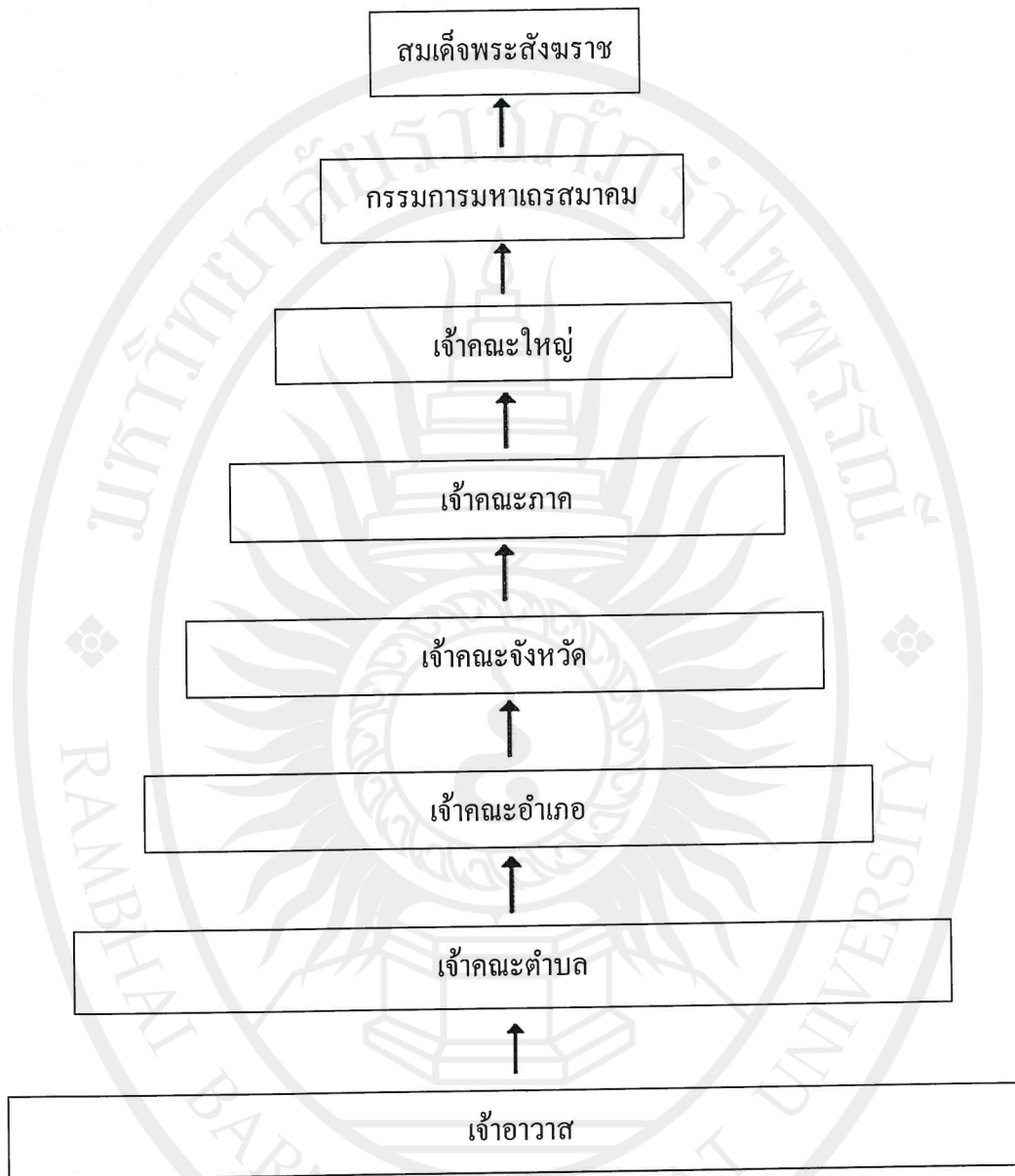
1. ปัจจัยด้านโครงสร้างคณะสงฆ์
2. ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลที่แตกต่างกัน
3. ปัจจัยด้านความแตกต่างทางค่านิยม
4. ปัจจัยด้านการแข่งขันผลประโยชน์

ปัจจัยด้านโครงสร้างคณะสงฆ์

จากการศึกษาถึงปัจจัยสาเหตุของการจัดแย้งในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาสของหมู่คณะสงฆ์ภายในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกอันเกิดจากปัจจัยปัญหาโครงสร้างคณะสงฆ์ ผลการศึกษาครั้งนี้มีข้อค้นพบว่า ปัญหาโครงสร้างคณะสงฆ์ เริ่มต้นจากการถูกกำหนดไว้ด้วยกฎหมายธรรมนูญฉบับที่ 23 (พ.ศ.2541) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ที่แบ่งชั้นการปกครองทางโครงสร้างคณะสงฆ์ไว้ (เพิ่มศักดิ์ เพิ่มพูน, 2535 : 112) ดังนี้

จาก พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. 2535 ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ที่แบ่งชั้นการปกครองทางโครงสร้างไว้ตามหมวดต่าง ๆ สามารถนำมาสรุปเป็นแผนภูมิโครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์ได้ดังต่อไปนี้

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิโครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์ภายใต้ พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. 2535

จากการที่ผู้วิจัยได้นำเสนอโครงสร้างการบริหารของคณะสงฆ์ไปแล้วนั้น ผู้วิจัยขอเสนอปัญหาของโครงสร้างการบริหารของคณะสงฆ์โดยนำเสนอในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรณีวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและมุ่งชี้ให้เห็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ในแต่ละมาตราที่มีความเกี่ยวข้องกับเจ้าอาวาสซึ่งเป็นส่วนสำคัญและเป็นปัญหาความขัดแย้งในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาสในกรณีวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

ศาสนสมบัติของวัดคือ ทรัพย์สินของวัดใดวัดหนึ่งและเนื่องจากวัดเป็นนิติบุคคลตาม พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 การดูแลรักษาและจัดการก็เป็นอำนาจหน้าที่ของ เจ้าอาวาส ซึ่งเป็นผู้แทนของนิติบุคคลคือ วัด แต่แม้ว่าการดูแลรักษาและจัดการทรัพย์สินของวัดใด ๆ เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสวัดนั้น ๆ ก็ตาม การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัดที่เจ้าอาวาส กระทำได้นั้น ต้องไม่ขัดต่อกฎหมายและจำเป็นต้องเป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2511) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ซึ่งกำหนดวิธีการปฏิบัติในการ ดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด ไว้เป็นแม่บทให้เจ้าอาวาสถือปฏิบัติ ซึ่งการจัดการทรัพย์สิน ของวัดในด้านการลงทะเบียนทรัพย์สิน การจำหน่ายออกจากทะเบียน การทำทะเบียนที่จัดประ โยชน์ ทะเบียนผู้เช่า วัดสามารถกระทำได้โดยเรียบริ้อยเพราะมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน ประกอบ กับแบบทะเบียน แบบบัญชีและแบบพิมพ์อื่น ๆ กรมศาสนาได้กำหนดไว้ให้แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการดูแลและจัดประโยชน์ในอสังหาริมทรัพย์ของวัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งด้าน พระศาสนาเองและการจัดหารายได้เพื่อทำนุบำรุงรักษาวัดยังประสบปัญหาในการดำเนินการหลาย ประการ อาทิ ปัญหาอันเนื่องด้วยกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไข เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 กฎกระทรวงตามความในพระราชบัญญัติ คณะสงฆ์และกฎหมายหลายฉบับ บางส่วนไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน เนื่องจากกฎหมาย ต่าง ๆ มีพื้นฐานมาจากพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. 121 และพระราชบัญญัติ คณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 แม้จะมีการแก้ไขปรับปรุงมาตามลำดับก็ตาม

อย่างไรก็ตามการศึกษาในเชิงคุณภาพที่เป็นข้อค้นพบเกี่ยวกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมาจาก ปัจจัยด้าน โครงสร้างการบริหารคณะสงฆ์ภายในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีข้อค้นพบที่ สำคัญประการหนึ่งอันเนื่องเกี่ยวกับการแต่งตั้งเจ้าอาวาสหรือรักษาการเจ้าอาวาสเพื่อจัดการศาสน สมบัติของวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อจากพระอาจารย์ธรรมรัตน์ ซึ่งได้มรณภาพลงปรากฏตาม เอกสารหลักฐานที่ผู้วิจัยสามารถรวบรวมได้

วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีฐานะเป็นนิติบุคคล ตามความในมาตรา 31 แห่ง พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ดังนั้นจึงต้องตกอยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่น ๆ ด้วย วัดทั้งหลายย่อมมีสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ตาม บทบัญญัติแห่งกฎหมาย เช่น เรื่องสถานะนิติบุคคลของวัด เว้นแต่สิทธิและหน้าที่ที่จะพึงมีได้เฉพาะ บุคคลธรรมดา การแสดงเจตนาในการใช้สิทธิและหน้าที่ จึงจำเป็นต้องมีผู้แทน ซึ่งพระราชบัญญัติ คณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 31 วรรคสามว่า “เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัด ในกิจการทั่วไป” ดังนั้นเจ้าอาวาสจึงเป็นทั้งผู้ปกครองของวัด ตามมาตรา 37 (2) และเป็นผู้แทนวัด ตามมาตรา 31 วรรคสาม ทั้งมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา 45 ตำแหน่งเจ้าอาวาส จึงเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญยิ่ง หน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งของเจ้าอาวาสคือ

บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี ตามมาตรา 37 (1) การจัดการศาสนสมบัติของวัดในปัจจุบันจำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถสูงในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านศาสนาและด้านรายได้ของวัด เจ้าอาวาสในฐานะผู้แทนของวัดมีทั้งบทบาทของสงฆ์ที่จะต้องจรรโลงพระพุทธศาสนา รวมไปถึงการปกครองสงฆ์ ซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาในวัดและปกครองสอดส่องคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัด อีกทั้งยังทำหน้าที่ในการจัดการกิจการต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับวัดทั้งสิ้น ภายใต้อำนาจดังกล่าวบัญญัติไว้ในมาตรา 38 ที่กำหนดให้เจ้าอาวาสมีหน้าที่ ดังนี้

1. ห้ามบรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งมิได้รับอนุญาตจากเจ้าอาวาสเข้าไปอยู่อาศัยในวัด
2. สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสออกไปเสียจากวัด
3. สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยในวัด ทำงานภายในวัดหรือให้ทำทัณฑ์บนหรือให้ขอขมาโทษในเมื่อบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ในวัดนั้นประพฤติผิดคำสั่งเจ้าอาวาสซึ่งได้สั่งโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม

จากนัยสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่าตำแหน่งเจ้าอาวาสเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์รวมถึงการมีอำนาจภายในวัดหลายประการ ดังนั้นตำแหน่งเจ้าอาวาสจึงเป็นที่นิยมชมชอบของพระสงฆ์โดยทั่วไปและมักมีปรากฏการณ์ความขัดแย้งในการแต่งตั้งเจ้าอาวาสอยู่เนื่อง ๆ กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“ใคร ๆ ก็อยากเป็นเจ้าอาวาสกันทั้งนั้นแหละ รู้ไหมว่าเป็นเจ้าอาวาส มันจะได้รับสิทธิ์พิเศษอันมากมายมหาศาล” (พระ ต. นามสมมติ. สัมภาษณ์. 2560)

ซึ่งจากคำสัมภาษณ์สอดคล้องกับพระลูกวัดอีกท่านหนึ่งที่ว่า

“เป็นเจ้าอาวาสมันมีอำนาจทุกสิ่งทุกอย่างก็อยู่ในมือเราหมด ใคร ๆ ก็กลัวเรา ไม่ชอบใครไม่พอใจให้ใครอยู่ที่ไหนได้ก็ตามความชอบใจ ไม่ต้องคำนึงถึงว่าใครจะถูกจะผิดก็ได้” (พระ ว. นามสมมติ. สัมภาษณ์. 2560)

โดยเฉพาะในฐานะผู้แทนของวัดในการบริหารจัดการอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นศาสนสมบัติของวัด เจ้าอาวาสต้องมีผลผูกพันทางกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่น ๆ แต่การกำหนดคุณสมบัติของเจ้าอาวาสตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 16 (พ.ศ. 2535) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการเป็นการให้ความสำคัญในการปกครองคณะสงฆ์เท่านั้น ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติด้านการศึกษาในทางโลกเอาไว้ด้วย การจัดการประโยชน์ในอสังหาริมทรัพย์อันเป็นศาสนสมบัติของวัด กรณีนี้ผู้เขียนเห็นว่ามีความประเด็นที่ต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมาย เช่น นิติกรรมสัญญา เป็นต้น รวมไปถึงศาสตร์ในการบริหาร ซึ่งหากขาดความรู้ความเข้าใจการศึกษาทางโลกแล้ว อาจเป็นผลเสียและส่งผลไปถึงการมอบอำนาจให้บุคคลอื่นที่จะเข้ามารองรับอำนาจ

ของเจ้าอาวาสในฐานะผู้รับมอบอำนาจ รวมไปถึงการวางมาตรการหรือการมอบอำนาจให้บุคคล คณะกรรมการหรือคณะบุคคล ดำเนินการบริหารจัดการภายในวัดแทนเจ้าอาวาสก็อาจเกิดผลเสีย และไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารและจัดการได้ นอกจากนี้ตำแหน่งเจ้าอาวาส ตามมาตรา 45 ถือว่าเป็นเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา 2 ถ้าเจ้าอาวาสหรือผู้แทนเจ้าอาวาสหรือผู้จัดประโยชน์ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งดำเนินการจัดประโยชน์แทนวัดโดยมิชอบ โดยหลักปฏิบัติดังกล่าวทั้งรู้และไม่รู้เท่า ถึงการณ์ ถือว่ามีความผิดทางกฎหมาย เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว หากขาดการบริหารจัดการอสังหาริมทรัพย์ ของวัดที่เหมาะสม เจ้าอาวาสอาจมีความผิดในฐานะเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบได้

ปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งในปัจจัยด้าน โครงสร้างที่เป็นผลมาจากการแต่งตั้งรักษาการ เจ้าอาวาสนั้น เกิดขึ้นเห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนเมื่อจำเป็นต้องมีการแต่งตั้งรักษาการเจ้าอาวาส ซึ่งขณะนั้น เกิดการปะทะสังสรรค์ทางแนวความคิดกระทั่งมีการแยกกลุ่มสนับสนุนออกเป็น 3 ฝ่าย โดยต่างก็ อ้างความชอบธรรมให้กับฝ่ายตนเอง ทั้งนี้เห็น ได้ชัดจากกรณีที่ฝ่ายเจ้าคณะอำเภอได้มีการแต่งตั้ง พระรูปหนึ่งมารักษาการเจ้าอาวาส ขณะที่มวลชนอีกกลุ่มหนึ่งก็อ้างความชอบธรรมและความเหมาะสม ในลักษณะที่ว่า ก่อนมีการแต่งตั้งรักษาการเจ้าอาวาสควรมีการประชุมปรึกษาหารือจากผู้เกี่ยวข้องทุก ภาคส่วน เช่น พระสงฆ์ภายในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง เป็นต้น เพื่อให้ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าสมควรที่จะแต่งตั้งพระสงฆ์รูปใดขึ้นดำรงตำแหน่งดังกล่าว กลุ่มที่ต่อต้าน กลุ่มหลังนี้ นำโดย พระ ส. นามสมมติ และคณะสงฆ์ในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงที่อ้างเหตุผลทั้ง ในแง่ความเหมาะสมรวมถึงสิ่งที่จะต้องเป็น ทั้งนี้เพราะอ้างว่าก่อนที่พระอาจารย์ธรรมรัตจะมรณภาพลง ได้มีการบอกกล่าวด้วยวาจาต่อคณะสงฆ์และบุคคลผู้เกี่ยวข้องภายในวัดไปแล้วว่า ประสงค์จะให้ พระ ต. นามสมมติได้เป็นเจ้าอาวาสรูปต่อไป แต่เมื่อถึงเวลา พระ ต.นามสมมติ ปฏิเสธการรับตำแหน่ง แต่ประสงค์จะให้ พระ ค. นามสมมติ เป็นเจ้าอาวาสแทน ขณะที่ฝ่ายหนึ่งก็นำโดยกลุ่มคณะสงฆ์ในฝ่าย ปกครองได้พยายามเสนอให้พระสงฆ์อีกรูปหนึ่งซึ่งได้แก่ พระปลัด ว. (ขณะที่ผู้วิจัยทำการศึกษารื่องนี้อยู่ได้เสียชีวิตแล้ว) ในการอ้างเหตุผลเพื่อนำไปสู่การยุติข้อโต้แย้งนั้นมาจากเรื่องของอายุ พรรษาในการบวชและข้อครหาเกี่ยวกับศรัทธาที่ติดตัวมา เป็นต้น กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำ สัมภาษณ์ของพระอาวุโสรูปหนึ่งที่ว่า

“พระปลัด ว. นามสมมติเพิ่งเป็นพระมาบวชใหม่ เห็นที่พรรษาไม่สมควร ไม่เหมาะสม มาเป็น รักษาการเจ้าอาวาสได้อย่างไร แล้วการที่จะมาบวชได้สืบค้นประวัติส่วนตัวกันดีแล้วหรือยังและลักษณะ แล้วคุณคิดว่าท่านน่าจะเป็นบัณฑิตจะพิจารณากันให้ดี” (พระ ต. นามสมมติ. สัมภาษณ์. 2560)

อีกประการหนึ่งคณะสงฆ์ใช้อำนาจหน้าที่ที่ไม่เหมาะสม โดยไม่คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ คณะสงฆ์ไม่ได้ทำการประชุมปรึกษาหารือกับศรัทธาญาติโยมตลอดทั้งไม่ได้ปรึกษากับ คณะกรรมการวัด นับได้ว่าคณะสงฆ์ใช้อำนาจเกินขอบเขต ซึ่งขาดการมีส่วนร่วมจากฆราวาส

ตลอดทั้งขาดการถ่วงดุลอำนาจในการบริหารจัดการคณะสงฆ์ (พระ ต. นามสมมติ. สัมภาษณ์. 2560)

ต่อมาภายหลังที่เกิดการดำเนินคดีกับพระปลัด ว. และจากการตรวจสอบประวัติของพระปลัด ว. พบว่ามีคดีติดตัวนับหลายคดีก่อนที่จะเข้ามาทำการอุปสมบทที่วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว โดยที่ผู้วิจัยอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ข้อมูลแบบเจาะลึก ประกอบกับรายงานข่าวในสื่อหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ เมื่อช่วงเดือนเมษายน พ.ศ. 2559 สรุปข้อค้นพบโดยสังเขป ได้ว่า

พระปลัด ว.นามสมมติ ชื่อเดิมคือ นาย ว.นามสมมติ อายุ 27 ปี ซึ่งในการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ต้องหาคดีขกยอทrophy 2 แสนบาท ที่จังหวัดระยอง ก่อนหนีคดีไปบวชเป็นพระสงฆ์จำพรรษาอยู่ที่วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในชื่อ “พระปลัด ว” ในขณะนั้นได้ดำรงตำแหน่งรักษาการเจ้าอาวาสวัดและตกเป็นข่าวเมื่อ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2559 หลังชาวบ้านแจ้งความ ตำรวจเข้าปิดล้อมตรวจค้นกุฏิ พร้อมเชิญผู้นำชุมชนและเจ้าคณะตำบลร่วมตรวจสอบ แต่ไม่พบตัวพระปลัด ว.นามสมมติ คาดว่าไหวตัวทันและหลบหนีไปก่อน ต่อมาจากการตรวจสอบพบว่าได้ขกยอทrophy ของวัดไปด้วยกว่า 10 ล้านบาท กระทั่งตำรวจจับกุมตัวได้ และคุมตัวมาตรวจค้นห้องพักชั้นที่ 21 อาคารที่เกิดเหตุ ขณะตำรวจตรวจค้นห้อง นาย ว.นามสมมติ ได้ตัดสินใจกระโดดตึกฆ่าตัวตาย หนีความผิด (“โจรห่มเหลืองนั่ง รักษาการเจ้าอาวาส สูบเงินวัด สูญ 12 ล้าน,”. 2559 : 17)

จากการสัมภาษณ์ข้อมูลแนวประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า มีข้อค้นพบว่าหากศึกษาย้อนอดีตเมื่อสมัย 40 ปีที่แล้ว เมื่อสมัยก่อนตอนที่ท่านพ่อ ธ.นามสมมติ ท่านสร้างวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๆ ท่านพ่อได้สร้างพระพุทธรูปองค์หนึ่งให้ประดิษฐานอยู่ ณ ข้างบนถ้ำซุ้มประตูทางเข้าของวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อความล่องรู้เข้าถึงหูคณะสงฆ์ชั้นปกครอง จึงสร้างความไม่พอใจให้กับท่านและมีคำสั่งลงมาว่าให้ยกเลิกการสร้างพระพุทธรูปในครั้งนี้ โดยท่านให้เหตุผลว่าสร้างพระพุทธรูปกลางแจ้งเป็นการไม่เหมาะสมและสร้างไม่ได้เพราะท่านจะร้อนแดด แต่ท่านพ่อได้อธิบายเหตุผลว่า องค์พระพุทธรูปนั้นเป็นสิ่งสมมุติที่คนเรานั้นสร้างและสมมุติกันขึ้นมาเอง ยึดมั่นถือมั่นกันขึ้นมาเองจริง ๆ แล้วมันก็เป็นแค่เพียงก้อนหิน ดิน ทราย ที่มนุษย์สร้างขึ้นมา แต่สิ่งที่สำคัญยิ่งกว่าและเป็นแก่นแท้ยิ่งกว่าในองค์พระพุทธรูปนั้นก็คือ การยึดถือในพระวินัย การระลึกยึดมั่นอยู่ในศีลธรรมอันดีและความดีงามทั้งปวง และเชื่อฟังในหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ต่างหากที่เป็นแก่นแท้ หากใช้รูปปั้นแต่อย่างใด แต่ทางคณะสงฆ์ชั้นปกครองท่านก็ยังคงไม่เห็นด้วยและยังคงบอกให้ยกเลิกในการสร้างพระพุทธรูป แต่ท่านพ่อยังคงดำเนินการสร้างต่อไปไม่หยุดสร้างและไม่เชื่อฟังตามคำสั่งของคณะสงฆ์ชั้นปกครองจนทำให้คณะสงฆ์ชั้นปกครองไม่พอใจเป็นอย่างยิ่งต่อมาได้หาวิธีการกลั่นแกล้งท่านพ่อด้วยวิธีการต่าง ๆ สารพัดที่ทำ จนสร้างความรำคาญใจให้กับท่านพ่อเป็นอย่างมาก ท่านพ่อจึงตัดสินใจเดินทางเข้ากรุงเทพมหานคร แล้วเล่าเรื่องทั้งหมดให้สมเด็จพระสังฆราช

พียงจากนั้นต่อมาไม่นานสมเด็จพระสังฆราชท่านจึงทรงมีพระบัญชามายังเจ้าคณะจังหวัดให้ท่านพ่อ
ดำเนินการสร้างพระพุทธรูปต่อได้โดยไม่มีความคิดแต่อย่างใดทั้งสิ้น อันเป็นประเด็นสำคัญที่สร้าง
ความโกรธแค้นให้กับทางคณะสงฆ์ชั้นปกครองเป็นอย่างดีและทางคณะสงฆ์ชั้นปกครองได้พุดกับ
ท่านพ่อก่อนกลับว่า เมื่อไหร่ที่ท่านมรณภาพลง วัดของท่านต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจและน้ำมือของ
คณะสงฆ์ชั้นปกครองกลุ่มนี้ หลังจากนั้นทางคณะสงฆ์ชั้นปกครองก็ไม่เข้ามายุ่งและวุ่นวายกับท่านพ่อ
และวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง (พระ ต. นามสมมติ. สัมภาษณ์. 2560)

ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลที่แตกต่างกัน

เมื่อหันไปพิจารณาปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในประเด็นเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
ที่แตกต่างกัน ผลการศึกษาครั้งนี้มีข้อค้นพบว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของ
พระสงฆ์ ในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ที่แผ่ขยายไปทั่วโลกแม้กระทั่งการรับรู้ข่าวสารที่เกิดขึ้นโดยตรง
กับสถาบันสงฆ์หรือตัวพระสงฆ์เองที่จำพรรษาในวัดก็ตาม ดังนั้นจึงปฏิเสธไม่ได้ว่า พระสงฆ์ในวัด
ต้องเผชิญกับสื่อในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารทาง
โลกและทางธรรม เช่น การใช้แอปพลิเคชันไลน์ที่สามารถเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลด้วยความรวดเร็ว ซึ่ง
ข้อมูลที่ได้รับอาจเป็นจริงหรือเท็จและเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในการได้มาซึ่ง
ตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง

การไหลบ่าของข้อมูลข่าวสาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจและสังคม
เจริญก้าวหน้า เศรษฐกิจที่เจริญก้าวหน้าทำให้โลกตะวันตกมั่งคั่งร่ำรวย ซึ่งมีผลทำให้เกิดการวิจัยและ
พัฒนาเพื่อศึกษาค้นหาข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างไม่หยุดยั้งสถาบันการศึกษาต่าง ๆ หรือแม้กระทั่ง
สถาบันการศึกษาของพระสงฆ์ก็ตามที่ทำหน้าที่ค้นคว้าวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพิ่ม
มากขึ้นเทคโนโลยีสื่อสารอันทันสมัยมีส่วนช่วยให้เกิดการเปลี่ยนถ่ายทอดข้อมูลใหม่ ๆ หมุนเวียน
อยู่ตลอดเวลาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า การไหลบ่าของข่าวสารข้อมูลการใช้
คอมพิวเตอร์เป็นกลไกสำคัญในสังคมโลกาภิวัตน์คอมพิวเตอร์มีบทบาทสำคัญมาก เพราะเป็นเครื่องมือ
ที่จะรับและแปลงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและไม่ค่อยมีข้อจำกัดคอมพิวเตอร์ได้ถูกนำมาใช้ในการจัดเก็บ
บันทึกข้อมูล จัดระบบข้อมูลและนำมาใช้สื่อสารถึงกันในเวลาอันรวดเร็วทุกมุมโลก ในระยะเวลา
ไม่กี่ปีมานี้ได้มีการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ไปอย่างมากจากเครื่องที่มีขนาดใหญ่ราคาแพงเป็น
ระบบคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลที่มีขนาดเล็ก แต่มีคุณภาพสูงมากและราคาถูกลง เครื่องคอมพิวเตอร์จึง
เป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ในยุคโลกาภิวัตน์การเพิ่มขึ้นของแรงงานด้านข่าวสาร
ข้อมูลแรงงานที่ทำงานเกี่ยวกับข่าวสารข้อมูลมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แรงงานเหล่านี้ได้แก่ ผู้ที่อยู่ใน
วงการศึกษา การคมนาคม การพิมพ์ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ สื่อสารมวลชนทุกประเภท การเงิน
การบัญชีรวมทั้งอุตสาหกรรมผลิตคอมพิวเตอร์หรือชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์และงานที่เกี่ยวกับการนำ

เทคโนโลยีมาจัดการกับข่าวสารทุกชนิด กล่าวกันว่าปัจจุบันในอเมริกามีแรงงานที่ทำงานด้านข่าวสารมากกว่า ร้อยละ 50 ในขณะที่แรงงานเกษตรและอุตสาหกรรมลดลงมากกว่า ร้อยละ 25 นอกจากนี้ในยุคโลกาภิวัตน์ สถาบันวิจัยและพัฒนาได้มีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากสังคมเจริญรวดเร็วมาก และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การแสวงหาความรู้และค้นหาคำตอบรวมทั้งการคาดหมายล่วงหน้าจึงมีความสำคัญยิ่ง การวิจัยและพัฒนากลายเป็นกลไกสำคัญในการแสวงหาข้อมูล ข่าวสาร หรือความรู้ใหม่เพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนและตัดสินใจของนักธุรกิจและนักบริหาร ประเทศที่เจริญทั้งหลายจึงมักให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา และมีการสนับสนุนหรือให้ทุนแก่สถาบันวิจัยและพัฒนาอย่างมาก ระบบเศรษฐกิจประสานเป็นหนึ่งเดียว เศรษฐกิจแบบโลกาภิวัตน์เป็นเศรษฐกิจที่มีการประสานเป็นหนึ่งเดียวทำให้พรมแดนแต่ละประเทศไม่อาจขวางกั้น

ในการศึกษาถึงความขัดแย้งที่เกิดจากปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกันนั้น ผลการศึกษาครั้งนี้มีข้อค้นพบว่า ภายในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพระสงฆ์ที่อาศัยอยู่จำพรรษาภายในวัดประมาณ 20 รูป ดังนั้นเมื่อมีพระอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากก็ย่อมมีการสื่อสารที่ผิดพลาดจากการตั้งใจที่จะใส่ร้ายก็ดีหรือจากการฟังข่าวสารมาแบบผิดพลาดบิดเบือนไปจากความเป็นจริงเพราะต่างฝ่ายต่างก็อยากที่จะช่วงชิงตำแหน่งเจ้าอาวาสและอยากจะเป็นเจ้าอาวาสกันทั้งสิ้น โดยที่วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพระอยู่ 3 กลุ่มหลัก ๆ ด้วยกันที่มีอิทธิพลภายในวัด กลุ่มแรกเป็นกลุ่มพระ ข.นามสมมติ กลุ่มที่สองกลุ่ม พระ ส.นามสมมติ และกลุ่มสุดท้าย เป็นกลุ่มพระ ต.นามสมมติ ทั้งหมดนี้คือสามกลุ่มหลัก ๆ ในวัดที่มีอิทธิพลมากที่สุด เพราะกลุ่มพระ ข.นามสมมติ เป็นพระที่มีพรรษามากที่สุดในวัด ส่วนกลุ่ม พระ ส.นามสมมติ มีพรรษาน้อยที่สุด แต่อาศัยมีทุนทรัพย์มากและรู้จักคนมาก ส่วนกลุ่มสุดท้าย พระ ต.นามสมมติ เป็นกลุ่มที่ได้รับความไว้วางใจจากท่านพ่อมากที่สุดและเป็นพระที่คอยดูแลอุปฐากรับใช้ใกล้ชิดของท่านพ่อและเป็นพระลูกศิษย์ที่ท่านพ่อถ่ายทอดวิชาต่าง ๆ ที่ท่านเคยได้ร่ำเรียนวิชาต่าง ๆ มาจากครูบาอาจารย์สายวัดป่าจนได้รับการไว้วางใจเชื่อใจจากท่านพ่อเป็นอย่างมากในทุก ๆ เรื่องและเป็นที่ยอมรับรับทราบกันทั้งวัดว่า พระ ต.นามสมมติ เปรียบเหมือนมือขวาของท่านพ่อและท่านก็ไว้วางใจมากถึงขนาดยกวัดนี้ให้ พระ ต.นามสมมติ เป็นผู้ดูแลจนสร้างความไม่พอใจให้กับพระรูปอื่น ๆ ที่ต่างก็พากันอิจฉาและใส่ร้ายใส่ไฟกันไปต่าง ๆ นานา เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจผิด และจากการรับฟังข้อมูลมาแบบผิด ๆ กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“พระ ต.นามสมมติ เป็นพระที่ท่านพ่อ ไว้วางใจและเชื่อใจเป็นอย่างมาก ท่านว่า พระ ต.นามสมมติ เป็นพระที่พระรูปอื่น ๆ ควรเอาเป็นแบบอย่าง มีหลายครั้งด้วยกันที่ท่านพ่อท่านประกาศกลางศาลาต่อหน้าพระ แม่ชีและฆราวาสว่า ถ้าพ่อไม่อยู่แล้ว พระ ต.นามสมมติ อย่าไปไหนนะลูกอยู่ดูแลวัดแทนพ่อนะพ่อยกวัดให้พระ ต.นามสมมติ ดูแล” (พระ ค. นามสมมติ, สัมภาษณ์, 2560)

อย่างไรก็ตามกรณีดังกล่าวเป็นที่รู้ที่ทราบกันของคนวงในดีว่าถึงแม้ท่านพ่อยกวัดให้ พระ ต. ก็จริงอยู่แต่ความจริงที่หลายคนยังไม่รู้ก็คือ พระ ต.นามสมมติ ท่านไม่ปรารถนาตำแหน่งนี้ตั้งแต่ต้น เนื่องจากท่านไม่อย่างขจัดใจให้ท่านพ่อรู้สึกไม่สบายใจท่านนั่นเอง ท่านไม่รับตำแหน่งเจ้าอาวาส ดังคำ สัมภาษณ์ที่ว่า

“อาตมาเคยเรียนท่านว่าไม่เอา หลวงปู่ท่านมีคำสั่งให้ผมมาขอเรียนวิชากับท่านพ่อ เมื่อเรียน จบแล้ว ท่านก็ให้กลับบ้านไปช่วยญาติโยมทางภาคอีสานครับ พวกเค้ายังต้องการความช่วยเหลืออีก มาก” (พระ ต. นามสมมติ. สัมภาษณ์. 2560)

ไม่ว่าท่านพ่อจะพยายามให้ พระ ต.นามสมมติ รับตำแหน่งเจ้าอาวาสเท่าไรและทำด้วยวิธีใด ๆ พระ ต.นามสมมติ ก็ไม่เอาไม่รับ พระ ต.นามสมมติ ท่านก็เลยได้เสนอ พระ ต.นามสมมติ ให้ท่านพ่อ ท่านลงรับไว้พิจารณา ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“ท่านพ่อครับผมไม่เอาครับ เพราะผมต้องกลับไปอยู่อีสานจริง ๆ ตามคำสั่งของหลวงปู่ครับ แต่ผมขอเสนอ พระ ต.นามสมมติ ให้เป็นแทนผมครับ ท่านพ่อตอบว่า เอาจันเธอลูก พระ ต.นาม สมมติ ตอบ ครับ ผมจะเป็นคนฝึกฝนมันให้เองครับ ท่านพ่อก็ตอบว่า เอ้าลองดู ถ้ามันไหว” (พระ ต. นามสมมติ. สัมภาษณ์. 2560)

หลังจากนั้นเวลาที่ได้ผ่านร่วงเลยมาเป็นระยะเวลากว่า 10 ปี ท่านพ่อท่านก็ได้มรณภาพลง หลังจากนั้นก็ได้มีข่าวออกมาจากภายในวัดต่าง ๆ นานา ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“พระ ต.นามสมมติ ฆ่าท่านพ่อ มันบังคับท่านพ่อให้ยกวัดให้มัน ถ้าไม่ให้มัน มันจะฆ่า ท่านพ่อ” (พระ ว. นามสมมติ. สัมภาษณ์. 2560)

อนึ่ง จากการศึกษาข้อมูลเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้มีส่วนได้เสียอย่างรอบด้านแล้ว มีข้อค้นพบว่า สิ่งที่เกิดขึ้นไม่ได้เป็นอย่างที่พระลูกวัดในวัด ได้ยินกันมาเลย จนกระทั่งได้มีคนไป กราบเรียน พระ จ.นามสมมติ ซึ่งมีตำแหน่งเป็นคณะสงฆ์ชั้นปกครองในจังหวัด จากการที่ท่านได้ พังเหตุการณ์ต่าง ๆ ภายในวัดที่มีคนมาเล่าให้ท่านฟังท่านก็เชื่ออยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่งแต่หลังจาก นั้นท่านก็ได้สังเกตเห็นความผิดปกติหลายประการภายในวัดว่าในขณะที่พระรูปอื่น ๆ พากันมา ร้องเรียนว่า พระ ต.นามสมมติ ไม่ได้ดีอย่าง โนน อย่างนี้ แต่ พระ ต.นามสมมติ กับไม่แสดงอาการกิริยา ใดๆ ท่านเฉยและไม่แก้ตัวอะไรทั้งสิ้นจนในที่สุด พระ จ.นามสมมติ จึงเดินทางมาที่กุฏิ พระ ต.นาม สมมติ และได้นั่งสนทนาธรรมกันพร้อมด้วยการพูดคุยถึงเรื่องราวต่าง ๆ ภายในวัด สักครูหนึ่ง พระ จ. นามสมมติ ท่านก็ขอตัวกลับก่อน หลังจากนั้นท่านก็เรียกประชุมภายในศาลาที่วัดแล้วพูดคุยถึง พระ ต. นามสมมติ ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“พระ ต. ท่านถูกใส่ร้ายซะเยอะเน้อ พอได้รู้จักท่านและได้พูดคุยกับท่านจริง ๆ ท่านเป็นพระ ไม่มีอะไรกับใครเลยและไม่ได้เป็นอย่างที่พระหลาย ๆ รูปได้ไปเล่าหรือกล่าวหาท่านให้ฟังด้วย ท่านแค่เป็นพระพูดอะไรตรง ๆ เฉย ๆ เลยทำให้พระรูปอื่นไม่ชอบในตัวท่านหรืออิจฉาท่าน” (แม่ชี พ. นามสมมติ. สัมภาษณ์. 2560)

ปัจจัยด้านความแตกต่างทางค่านิยม

ผลการศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งอันเป็นปัจจัยด้านความแตกต่างทางค่านิยมนั้น สำหรับปัจจัยด้านความแตกต่างทางค่านิยมนั้น ผู้วิจัยขอหยิบยกกรณีของเรื่องราวเกี่ยวกับความเชื่อทางไสยศาสตร์ที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นเป็นกรณีศึกษาให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนได้แก่ ความเชื่อทางไสยศาสตร์ อันเป็นความเชื่อในเรื่องอำนาจลึกลับนอกกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ ซึ่งขัดกับหลักแห่งเหตุผลและหลักกฎแห่งกรรม โดยสิ้นเชิง เป็นสิ่งที่พระพุทธองค์ไม่สรรเสริญ แม้จะมีบางตอนในพระไตรปิฎกที่กล่าวถึงเรื่องไสยศาสตร์ แต่ก็กล่าวในลักษณะติเตียน เป็นของต่ำ แม้แต่เรื่องปาฏิหาริย์ พระพุทธองค์ก็ได้สรรเสริญกลับติเตียนและห้ามมิให้พระภิกษุสงฆ์แสดงอิทธิปาฏิหาริย์ ด้วยเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดความพ้นทุกข์ เป็นของต่ำ จึงไม่ควรยึดถือและส่งเสริม เพราะทำให้หลงยึดติดเพียงแต่อำนาจลึกลับเท่านั้นและกลายเป็นกำแพงปิดกั้นปัญญาให้รู้เข้าใจในธรรมชั้นสูงได้ ชาวไทยพุทธนับถือความเชื่อไสยศาสตร์มาเป็นเวลานานจนเคยตัว เมื่อมีผู้หวังดีมาบอกกล่าวให้ทราบถึงความไม่ถูกต้องที่ตนปฏิบัติอยู่ พร้อมกับยกเอาแก่นของพระพุทธศาสนามาอธิบายให้ฟัง คนที่นับถือลัทธิไสยศาสตร์แบบงมงายก็จะแสดงอาการ โกรธเคือง กลับหาว่าผู้หวังดีผู้นั้นอิจฉาบ้าง ใจแคบบ้าง เพราะไม่ยอมรับในแก่นพุทธธรรม

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่นักไสยศาสตร์มักกล่าวอ้างกันว่า “พระพุทธศาสนาเหมือนต้นไม้ที่ต้องประกอบด้วย แก่น เปลือก กระจี ใบบ ฯลฯ จะขาดอันใดอันหนึ่งไปไม่ได้ พระพุทธศาสนาก็เช่นกัน มีทั้งแก่น เปลือก กระจี เป็นองค์ประกอบ หากมีแต่แก่น ไม่มีเปลือกห่อหุ้มพระพุทธศาสนาก็อยู่ไม่ได้ ธรรมะเป็นแก่น ส่วนพิธีกรรม ประเพณี ความเชื่อต่าง ๆ รวมทั้งไสยศาสตร์ เป็นเปลือกห่อหุ้มไว้” ความเข้าใจในการเปรียบเทียบข้างต้นนี้ ไม่มีความถูกต้องตามความเป็นจริงของพระพุทธศาสนา จริงอยู่พระพุทธศาสนาถือเอาพระธรรมเป็นแก่น เป็นสิ่งสูงสุดเหนือสิ่งทั้งหลาย พระธรรมจะคงอยู่ได้ ต้องอาศัยเปลือกหรือกระพี้มาห่อหุ้มรักษา เปลือกหรือกระพี้ นั่นคืออะไร มิใช่เป็นความเชื่อไสยศาสตร์ หรือความเชื่อผิด ๆ ตามที่คนกล่าวอ้างเพื่อเข้าข้างตัวเอง ถ้าเช่นนั้น คนที่ไม่หวังดีต่อพระพุทธศาสนา ถือโอกาสจับเอาสิ่งที่เป็นความเชื่อหรือคำสอนที่ผิด ๆ เข้ามาแปลกลดทอนแล้วกล่าวอ้างว่าเป็นเปลือกของพระพุทธศาสนา โดยอ้างว่าหากไม่มีสิ่งนี้ พระพุทธศาสนาก็อยู่ไม่ได้ พระพุทธศาสนาก็จะไม่เป็นตัวของตัวเอง เปลือกที่แท้จริงที่ห่อหุ้มหรือเกื้อกูลให้ศาสนธรรมดำรงอยู่ได้ คือศาสนบุคคล ทำการสืบทอด ศาสนพิธีเป็นตัวเชื่อม โยงและศาสนสถานเป็นสถานที่เอื้ออำนวย ดังนั้นศาสนบุคคล ศาสนพิธี ศาสนสถาน ที่ถูกต้องตามหลักการที่กล่าวเบื้องต้นนั้นแล ที่เป็นองค์ประกอบให้พระพุทธศาสนา ดำรงอยู่ได้ตั้งแต่พุทธกาลจนมาถึงปัจจุบัน แต่ถ้าเปลือกดังกล่าวเป็นเปลือกเน่าทำให้พระพุทธศาสนา มีสภาพที่แปดเปื้อนด้วยของเน่าไปด้วย หากพิจารณาพระธรรมที่เป็นกฎเกณฑ์ของธรรมชาติอันเป็นแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาโดยสถานะที่แท้จริงแล้ว ย่อมดำรงอยู่ได้ด้วยตัวของมันเอง โดยไม่ต้อง

อาศัยปัจจัยใด ๆ มารักษา เพราะโดยสภาวะพระธรรมคือกฎเกณฑ์ของธรรมชาติที่คงดำรงอยู่อย่างนั้น แม้พระพุทธเจ้าจะเกิดขึ้นก็ตาม ไม่เกิดขึ้นก็ตาม พระธรรมก็คงอยู่เป็นกฎเกณฑ์ตามธรรมชาติอยู่แล้ว พระพุทธองค์เป็นเพียงผู้ค้นพบพระธรรมแล้วนำมาสั่งสอนเท่านั้น

ดังนั้น ไสยศาสตร์จึงไม่ใช่เปลือกของพระพุทธศาสนา แต่เป็นลัทธินอกพระพุทธศาสนา เป็นตัวขัดขวางความเพียรและปัญญาของบุคคล เพราะพระพุทธศาสนาสอนให้พึ่งตนเองด้วยการกระทำ แต่ไสยศาสตร์สอนให้พึ่งพาอำนาจลึกลับ รอคอบันดาล อ้อนวอนบนบานสานกล่าวให้ตนเองพ้นทุกข์ ผิดกับหลักการของพระพุทธศาสนาที่สอนให้แก้ปัญหาคด้วยปัญญา มิใช่หวังพึ่งเทพเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใด ๆ

คนไทยส่วนใหญ่ที่นับถือพระพุทธศาสนา มีความเชื่อในไสยศาสตร์อย่างปักใจ มีการบนบานขอเลขห่วย ไหว้ศาล อ้อนวอนบวงสรวงต่าง ๆ เมื่อมีสิ่งประหลาดเกิดขึ้นมา เช่น สัตว์หรือต้นไม้มีลักษณะผิดปกติ ประชาชนก็มักจะพากันไปกราบไหว้ เพื่ออ้อนวอนในลักษณะต่าง ๆ ตามความต้องการของตน เพราะคนไทยส่วนใหญ่มีความเชื่อพื้นฐานทางไสยศาสตร์ จึงเกิดมีนักธุรกิจหาเงินจากความเชื่อของประชาชน เช่น สำนักทรงเจ้าเข้าผี หมอผี หมอสะเดาะเคราะห์ หมอดูหรือแม้แต่สำนักผลิตเครื่องรางของขลังที่สร้างออกมาจำหน่ายสู่ท้องตลาดอย่างมีกำไรงดงาม ด้วยต้นทุนเพียงไม่กี่สตางค์ บางคราวก็มีการประกาศโฆษณาทางหน้าหนังสือพิมพ์หรือป้ายคัทเอาท์ เป็นต้น นี่คือนิยามของความเชื่อทางไสยศาสตร์ในสังคมไทย

ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านความแตกต่างทางค่านิยมนี้ มีข้อค้นพบว่าวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการแบ่งพรรค แบ่งพวก แบ่งกลุ่มออกไปเป็นหลายฝ่ายด้วยกัน แต่ทั้งหมดนี้ก็เพื่อความมุ่งหวังในตำแหน่งเจ้าอาวาสภายในวัด ปัญหาการแย่งชิงดังกล่าวมีการใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ นานา เพื่อกำจัดพระคู่แข่งให้พ้นไปจากคู่แข่งชั้นในการดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส กรณีดังกล่าวนี้การศึกษาครั้งนี้มีข้อค้นพบว่าการต่อสู้กันถึงขั้นลงทุนในการจ้างวานทำไสยศาสตร์ใส่กันหรือที่เราเรียกกันว่าทำของเพื่อให้อีกฝ่ายหมดอำนาจและหมดคู่แข่งภายในวัดไปโดยปริยายโดยมุ่งหมายจะทำร้ายกันให้ถึงแก่ชีวิตและความตายของอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเหตุการณ์มีอยู่ว่า พระ ง.นามสมมติ กับ พระ ต.นามสมมติ ท่านเป็นสหายนั่นและมีความสนิทสนมกันเป็นอย่างมากวันหนึ่ง พระ ง.นามสมมติ จึงได้นำความไปบอก พระ ต.นามสมมติ กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“มีฆราวาสคนหนึ่งที่เป็นลูกศิษย์ของ พระ ง.นามสมมติ ได้เข้ามาสอบถามว่าท่านรู้จัก พระ ต.นามสมมติ วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพระในวัดเดียวกันนั้นแหละเล่ามาว่าจ้างให้ทำของใส่ท่าน เล่าให้ค่าจ้างต่อหัว ๆ ละ 500,000 บาท โดยจ่ายครั้งแรกก่อน 250,000 บาท ถ้าตายแล้วมาเอาอีก 250,000 บาท โดยพระที่มาจ้างนั้นให้เหตุผลว่า พระรูปนั้นมันเลวไม่สมควรที่จะมีชีวิตอยู่อีกต่อไป” (พระ ง. นามสมมติ. สัมภาษณ์. 2560)

ท่วงทำนองเดียวกันช่วงเวลานั้น พระปลัด ว.นามสมมติ มีคติลักทรัพย์ในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้เข้ามาจำพรรษาอยู่ภายในวัดได้ไม่นานนัก พระปลัด ว.นามสมมติ ก็ได้คิดกระทำการสืบค้นประวัติบุคคลสำคัญและเรื่องราวภายในวัดว่าใครในวัดที่ทำหน้าที่เป็นมือขวาของท่านพ่อและก็ได้ข้อมูลเบื้องต้นว่าเป็น พระ ต.นามสมมติ หลังจากนั้นพระปลัด ว.นามสมมติ ก็ได้วางแผนการต่างๆ ภายในวัด โดยพฤติกรรมดังกล่าวอยู่ท่ามกลางการสังเกตการณ์ของแม่ชีพราหมณ์คนหนึ่งซึ่งทำงานและอาศัยภายในวัด ได้รู้เห็นเหตุการณ์และด้วยความเป็นห่วงเหตุร้ายว่าจะเกิดขึ้นกับ พระ ต.นามสมมติ จึงนำเรื่องราวดังกล่าวมาบอกเล่าให้กับ พระ ต.นามสมมติ โดยละเอียดเนื่องจากแม่ชีพราหมณ์มีความศรัทธาเลื่อมใสในตัว พระ ต.นามสมมติ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“เคยมีโยมมาบอกให้ฟังว่า ให้เอาตมา ระวังตัวไว้ให้ดี ๆ นะเจ้าค่ะ มีคนจ้องจะทำร้ายและทำของใส่ท่านและถ้าคน ๆ นี้ ทำของใส่ใคร ไม่เคยมีใครรอดไปได้แม้แต่รายเดียว” (พระ ต. นามสมมติ. สัมภาษณ์. 2560)

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ยังมีข้อค้นพบว่า จากคำพูดของแม่ชีพราหมณ์คนหนึ่งที่เคยบอกเล่าและตักเตือน พระ ต.นามสมมติ ด้วยความห่วงใยเกี่ยวกับการถูกมุ่งประสังค์ร้ายด้วยวิธีการต่าง ๆ นานา มีที่ท่าจะเป็นความจริง เมื่อมีการทำความสะอาดข้างบนหลังคากุฏิที่ พระ ต.นามสมมติ พักอาศัยอยู่นั้นเนื่องจากมีเศษใบไม้ร่วงหล่นลงมาบนหลังคาเป็นจำนวนมากและด้วยความเกรงที่ว่าจะทำให้ดูไม่เรียบร้อยสะอาดตา พระ ต.นามสมมติ จึง ได้ให้คณะลูกศิษย์ขึ้นไปทำความสะอาดกวาดใบไม้ที่อยู่บนหลังคากุฏิให้ ในระหว่างที่ลูกศิษย์ทำความสะอาดเรียบร้อยอย่างละเอียดอยู่นั้น ก็ได้พบวัสดุชิ้นหนึ่งมีลักษณะเป็นหลอดพลาสติกสีใสทรงยาว ที่ภายในบรรจุของเหลวมีลักษณะคล้าย ๆ เลือดประจำเดือนของผู้หญิงอยู่หนึ่งหลอด ปรากฏการณ์ดังกล่าว ยังเป็นการเพิ่มน้ำหนักในคำพูดของแม่ชีพราหมณ์คนหนึ่งที่เคยนำความมาบอกให้ระวังตัว ซึ่งเป็นการตอกย้ำให้ พระ ต.นามสมมติ และกลุ่มผู้สนับสนุนมีความมั่นใจว่าเป็นการกระทำในเชิงไสยศาสตร์ กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“ในตอนแรกที่โยมมาบอกให้เอาตมาระวังตัว เอาตมาก็เชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่ง ครั้นมาพบหลอดพลาสติกที่ภายในบรรจุของเหลวคล้ายเลือดก็รู้สึกกังวลใจว่า คนที่เป็นพระด้วยกันเค้าเล่นกันขนาดนี้ เชียวหรือ” (พระ ต. นามสมมติ. สัมภาษณ์. 2560)

ปัจจัยด้านการแข่งขันผลประโยชน์

ในท่วงทำนองเดียวกันผลการศึกษาก็เกี่ยวกับสาเหตุของความขัดแย้งที่มีผลมาจากปัจจัยด้านการแข่งขันผลประโยชน์จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีข้อค้นพบที่ได้รับจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผนวกกับการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมของผู้วิจัยพบว่า มีบุคคลขอเข้ามาอาศัยดูแลอุปฐากท่านพ่อ หลายรุ่น หลายกลุ่ม หลายพวกด้วยกัน เริ่มจากญาติพี่น้องลูกหลาน

ของท่านก่อน จากนั้นก็เป็น โยมทั้งผู้หญิงทั้งผู้ชายโดยโยมก็จะอาศัยการหมุนเวียนสลับสับเปลี่ยนกันไปตามความเหมาะสมในหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมายและสุดท้ายก็เป็นพระและแม่ชีที่คอยดูแลปฏิบัติของท่านพ่อตลอดมาจวบจนในช่วงวาระสุดท้ายของชีวิตท่าน ทุกคนที่เข้ามาปฏิบัติจากท่านพ่อบางส่วนก็เข้ามาทำหน้าที่นี้เพราะมีจุดประสงค์ที่แตกต่างกันไป บางคนก็เข้ามาทำหน้าที่นี้เพราะอยากได้นิบุญอยากได้อานิสงส์จากการถวายตัวเป็นโยมปฏิบัติจากพระบางคนก็เข้ามาเพราะเล็งเห็นซึ่งผลประโยชน์บางประการจากช่องว่างในการเป็นโยมปฏิบัติจากดั่งเช่นเหตุการณ์ที่เป็นข่าวใหญ่โตและโด่งดังไปทั้งประเทศและเมื่อท่านพ่อ ได้มรณภาพลง จึงเป็นโอกาสของกลุ่มที่จ้องแสวงหาผลประโยชน์จากวัดที่ได้คอยแสวงหาโอกาสหรือหาช่องทางมาโดยตลอดเพียงแค่ออโอกาสที่เหมาะสมและเวลานั้นมาถึง ดังที่เราได้เห็นจากการรายงานข่าวในสื่อหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เมื่อวันที่ 29 เดือนเมษายน พ.ศ. 2559 ที่สามารถสรุปได้ว่า

ประชาชนในละแวกใกล้เคียงกับวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สงสัยว่า พระครูปลัด ว. นามสมมติ (รักษาการเจ้าอาวาสวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้) มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมและเมื่อเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบพบว่า เป็นรักษาการมาแล้วไม่ถึง 2 ปี จากรายงานการสอบสวนพบว่า ค้อ โกงเงินวัด ไปกว่า 12 ล้านบาท จากนั้นก็หายตัวไป นอกจากนี้ยังพบประวัติหนีหมายจับมาบวช มีคดีติดตัวหลายคดี เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดเมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 พระครู วิ.นามสมมติ เจ้าคณะตำบลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ พ้นตำรวจโท ว.นามสมมติ สารวัตรเวร สภ.แห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ นาย ส.นามสมมติ กำนันตำบลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ พร้อมตำรวจชุดสืบสวน บก.ภ.จว.แห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ผู้นำชุมชนและประชาชน ได้ร่วมกันเข้าตรวจสอบหาพยานหลักฐานภายในกุฏิ พระครูปลัด ว.นามสมมติ รักษาการเจ้าอาวาสวัดวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ หลังชาวบ้านสงสัยถึงพฤติกรรมทั้งเรื่องเงินของวัดและการประพฤติตัวไม่เหมาะสมตามแบบของสงฆ์ จนต่อมา พระครูปลัด ว.นามสมมติ ได้หนีหายออกจากวัด ตั้งแต่วันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2559

จากการตรวจสอบพบเป็นกุฏิ 2 ชั้น มีการต่อเติมสิ่งก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน มีสภาพหรูหรา เช่น ตู้ปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่น เครื่องซักผ้าจำนวนมาก ไมโครเวฟ เมาะนวดไฟฟ้า และเครื่องใช้ไฟฟ้าอีกหลายรายการ ส่วนบริเวณโดยรอบกุฏิ มีการตกแต่งประดับประดาอย่างสวยงาม รวมมูลค่าหลายแสนบาทและยังมีบัตรเอทีเอ็มอีกนับสิบใบ ตรวจสอบตู้เซฟภายในมีสมุดบัญชีเงินฝาก โฉนดที่ดิน พระเครื่อง เอกสารสำคัญของพระอธิการ ธ.นามสมมติ อดีตเจ้าอาวาสที่มรณภาพไปเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2558 ยังอยู่ครบ นอกจากนี้ยังพบหลักฐานสำคัญหลังจากที่ พระครูปลัด ว.นามสมมติ เข้ามาดูแลสมุดบัญชีของทางวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ เดิมทางวัดมียอดเงินรวมอยู่กว่า 13 ล้านบาท ขณะตรวจสอบเหลือเพียงแค่ 3 แสนบาทเศษ โดย ไม่มีผู้ใดทราบว่ามีใครไปใช้ในกิจการใดของวัด เจ้าหน้าที่ร่วมกับคณะพระสงฆ์เข้าตรวจสอบความผิดปกติภายในวัด หลังเงินวัดหายไปจากบัญชี จาก 13 ล้าน พบว่าเหลือเพียงแค่ 3 แสนบาทเท่านั้น (“โจรห่มเหลืองนั่ง รักษาการเจ้าอาวาส สูบเงินวัด สูญ 12 ล้าน”. 2559 : 17)

ในการศึกษาเบื้องต้นมีข้อค้นพบว่า ช่วงที่ พระครูปลัด ว. เข้ามารักษาการเจ้าอาวาส ได้มีการเปลี่ยนไวยาวัจกรและกรรมการวัดใหม่ทั้งหมด ซึ่งพระลูกวัดต่างไม่มีใครเห็นด้วยกับการกระทำดังกล่าว โดยอ้างว่ามีพฤติกรรมไม่เหมาะสม และมักตั้งกฎเกณฑ์ตามความสบายใจของตนเอง ภายหลังการตรวจสอบเอกสารสำคัญตลอดจนถึงของทั้งหมด คัดแยกเป็นรายประเภท พร้อมกับจดทำบันทึกรายละเอียด จึงนำไปเก็บไว้ในกุฏิอดีตเจ้า อาวาส รอการตรวจสอบจากตำรวจอย่างละเอียดต่อไป ทางตำรวจได้เปิดเผยว่า การเข้าตรวจค้นครั้งนี้ เนื่องจากชาวบ้านติดใจสงสัยว่ามีการนำเงินไปใช้ในการส่วนตัว ซึ่งขณะทำการตรวจค้นพบสิ่งของเกินความจำเป็นอีกหลายรายการ ส่วนเรื่องเงินที่หายไปกว่า 12 ล้าน จะต้องทำการสอบสวนผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป หากมีความผิดจริงจะออกหมายจับ พระครูปลัด ว.นามสมมติ ทันทีระหว่างขึ้นตรวจสอบภายในกุฏิ ซึ่งมีรายงานว่า พบสิ่งของฟุ่มเฟือย เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้พบว่าเคยก่อคดีลักทรัพย์บริษัทรถยนต์ 1 ครั้ง และยกยอกทรัพย์ 23 ครั้ง กับบริษัทคอมพิวเตอร์แห่งหนึ่งในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จนมีหมายจับจากศาลจังหวัดระยอง แต่หลบหนีการจับกุม ต่อมาต้องโทษในคดีปลอมแปลงเอกสารในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง เมื่อพ้นโทษกลับมาก่อคดีลักทรัพย์และยกยอกทรัพย์อีก ก่อนหนีมาบวช กระทั่งเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2558 ได้รับตราตั้งฐานานุกรมจากเจ้าคณะอำเภอแหลมสิงห์ให้เป็นพระครูปลัด อายุ 27 ปี รักษาการเจ้าอาวาสวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก พรรษา 2 พรรษา และมาก่อนเหตุในครั้งนี้

ขณะที่การศึกษาอีกด้านหนึ่งมีการสรุปความเห็นของพระครู ว. ที่กล่าวว่า ทางคณะสงฆ์ฝ่ายปกครองจะทำหนังสือร้องเรียนไปยังเจ้าคณะจังหวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก ให้พิจารณาถึงการถอดถอนจากความเป็นสงฆ์ ในความผิดฐานการกระทำความผิดแล้วหนีมาบวช จากการศึกษาถึงเรื่องพฤติกรรมความเป็นอยู่ต่อไปในทางที่ฟุ่มเฟือยเกินกิจของสงฆ์และเรื่องไม่พยุงของวัดที่หายไปโดยไม่โปร่งใส ตลอดจนถึงข้อปฏิบัติของสงฆ์ พร้อมได้สั่งการให้หยุดการดำเนินการทุกอย่างในวัด โดยต้องรอการพิจารณาแต่งตั้งจากเจ้าคณะจังหวัดต่อไป

ในกรณีของ พระปลัด ว.นามสมมตินี้ ก็เกิดจากการขออาสาตัวเข้ามาเป็นพระอุปัชฌายาท่านพ่อ อดีตเจ้าอาวาสเช่นกัน กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“พระปลัด ว.นามสมมติ ได้ขออาสาเข้ามาเป็นพระอุปัชฌายาท่านพ่อในขณะที่พี่บวชยังไม่ถึง 1 อาทิตย์เลย สงสัยมันจะต้องมีแผนการอะไรแอบแฝงอย่างแน่นนอนเพราะลักษณะของคนแบบนี้คบไม่ได้นะ ดูแลท่านพ่อกันให้ดี ๆ นะอย่าให้คาดสายตา” (พระ ต. นามสมมติ. สัมภาษณ์. 2560)

พระปลัด ว.นามสมมติ ได้อาศัยความใกล้ชิดและการสังเกตจากการเป็นพระอุปัชฌายาท่านพ่อจึงได้ล่วงรู้วิถีชีวิตประจำวันของท่านเป็นอย่างดีรวมถึงในเรื่องการเงินการทองของท่านพ่อที่ภายในแต่ละวันที่ลูกศิษย์นำของต่าง ๆ รวมไปถึงปัจจัยมาทำบุญและถวายให้เป็นค่าใช้จ่ายภายในวัด จึงก่อให้เกิดการขั้วกิเลสในความอยากได้ในสิ่งที่ไม่ใช่ของตนดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“ตอนแรกมันคงเข้ามาเพราะอยากมาอุปัฏฐากคุณแลรับใช้ใกล้ชิดท่านพ่อแต่เพียงเท่านั้น แต่พออยู่ ๆ ไป ก็เลยรู้ถึงเรื่องการเงินการทองหรืออาจจะเป็นเพราะนิสัยเก่าของตัวเองด้วย ที่เคยเป็นโจรมาก่อนจึงทำให้ก่อคดีแบบนี้ขึ้นอีก เพราะความอยากได้ ที่เห็นจากโยมทั้งหลายที่นำปัจจัยมาถวาย ไม่แน่ว่าบางทีที่ท่านพ่อมรณภาพลงก็คงจะเป็นแผนการและฝีมือของมันด้วย เพราะก่อนหน้านี้ท่านมีอาการป่วยก็จริงอยู่ แต่ว่าอาการของท่านก็เริ่มดีขึ้นแล้วแต่จู่ ๆ มาอาการของท่านก็เริ่มทรุดลงหนักอีก จนกระทั่งท่านถึงแก่กรรมมรณภาพลงในที่สุด จากนั้นปัจจัยก็โดนขโมยไป แล้วมันก็หลบหนีออกจากวัดไปอีก” (พระ ต. นามสมมติ. สัมภาษณ์. 2560)

วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก ตอนที่ท่านพ่อ อดีตเจ้าอาวาสเป็นผู้ทำการสร้างวัดแห่งนี้ ท่านตั้งปณิธานว่าท่านจะให้วัดแห่งนี้เป็นที่เรียนรู้อุทิศศึกษาพุทธประวัติพระพุทธเจ้า เพราะในวัดมีรูปปั้นเกี่ยวกับพุทธประวัติ มากกว่า 80 กว่าปาง ตั้งแต่พระองค์ทรงพระประสูติ ตรัสรู้ จนกระทั่งปรินิพพาน เพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาให้อยู่คู่คนไทยและชาวอินทบุรีสืบไป ตลอดจนท่านยังเปิดโอกาสให้ชาวไทยพุทธ คริสต์ อิสลามและคนจากทั่วทั้ง โลก เข้ามาศึกษาเรียนรู้เยี่ยมชมได้หรือเข้ามาพักผ่อนหย่อนใจหรือมาถือศีลปฏิบัติธรรมภายในวัดได้ตามอัธยาศัย เพราะบรรยากาศในวัดรายล้อมและเต็มไปด้วยดอกไม้และต้นไม้พันธุ์หายาก อาทิเช่น ต้นโกโก้ ต้นอบเชยต้นประดู่ ต้นเทพทราโคมชะมวง ต้นตะเคียนและต้นไม้พยอม ซึ่งต้นไม้พยอม ที่ผู้วิจัยกล่าวมานี้ถือเป็นจุดสำคัญของปัญหาอันเป็นผลมาจากผลประโยชน์ซ่อนเร้นบางประการ ผลการศึกษาวิจัยข้อค้นพบว่ามีผลสำคัญรองลงมาจากเรื่องเงินที่สูญหาย กรณีดังกล่าวชี้ให้เห็นได้จากการตีพิมพ์ข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เมื่อ 22 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2559 ที่สามารถสรุปได้ว่า

ชาวบ้านพบเห็นคนกำลังเลื่อยตัดไม้พยอมจึงรีบแจ้งตำรวจ ให้มาจับกุมแต่สุดท้ายกลายเป็นเรื่องเข้าใจผิดชาวบ้านมาทำบุญที่วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก พบชายคนหนึ่งกำลังตัดไม้พยอมของวัดภายในพุทธอุทยานนานาชาติ จึงรีบโทรศัพท์แจ้งตำรวจ สภ.ท้องที่ ให้เข้ามาจับกุม เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงประสานหน่วยพิทักษ์ป่า นำกำลังเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เข้าไปตรวจสอบพบไม้พยอมขนาดกว้าง 8 นิ้ว ถูกตัดเป็นท่อน ๆ จำนวน 6 ท่อนและขนาดกว้าง 4 นิ้ว จำนวน 20 ท่อนกองอยู่ จึงตรวจยึดไว้เป็นหลักฐานพร้อมควบคุมตัวนาย ป.นามสมมติ ซึ่งเป็นผู้ตัดไม้พยอมไปดำเนินคดี แต่นายประสงค์ ยืนยันว่า ไม่ได้กระทำผิดตามที่ถูกกล่าวหาครั้งนี้

ผลการศึกษาในประเด็นของนาย ป.นามสมมติ ที่กล่าวไว้ว่า ตนเองเป็นไวยวัจกรของวัด สาเหตุที่ต้องตัดไม้พยอม อย่างที่ชาวบ้านเห็นนี้ เพราะว่าต้นพยอมอายุร่วมร้อยปีต้นนี้ ถูกพายุพัดจนหักโค่นลงไปใบบ่อปลาทิ้งไว้บนานนับสัปดาห์ จนใบของต้นพยอมที่แช่อยู่ในน้ำ ทำให้บ่อปลาเริ่มเน่ามีปลาตาย จึงปรึกษากับเจ้าอาวาสวัด ให้ถามไปยังป่าไม้แล้ว ซึ่งป่าไม้ก็บอกว่าตัดไม้ที่หักลงไปใบบ่อปลาได้และให้กองไม้ที่ตัดแล้วไว้ใกล้กับโคนต้น โดยยืนยันว่าไม่มีแนวคิดที่จะตัดไม้ไปขาย อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ได้มีการลงบันทึกประจำวัน พร้อมแนะนำให้นาย ป.นามสมมติ ทำหนังสือชี้แจง

ข้อเท็จจริง ไปยังกรมป่าไม้ให้เจ้าหน้าที่รับรองว่าเป็นความจริง นำมาประกอบสำนวนของตำรวจ นอกจากเรื่องราวการจับกุมดังกล่าวแล้วนี้ ผลการศึกษายังมีข้อค้นพบว่า ในบริเวณวัดยังมีต้นไม้พยูงที่ขึ้นอยู่โดยธรรมชาติภายในวัดอีกเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงมีคนบางกลุ่มจ้องแสวงหาผลประโยชน์ ในการตัดไม้พยูงไปใช้ต่าง ๆ นานา เช่น การตัดเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ การตัดเพราะไม้พยูงยืนต้นตาย เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากไม้พยูงเป็นไม้ที่มีราคาค่อนข้างสูง กรณีดังกล่าวสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของพระภิกษุรูปหนึ่งที่จำพรรษาอยู่ในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่า

“แล้วก็ยังมีผลประโยชน์เรื่องไม้พยูงอีก ในบริเวณวัดของเรามีต้นไม้พยูงอยู่เยอะมาก มันขึ้นเองตามธรรมชาติไม่มีใครไปปลูกมันหรอก ที่นี้ก็เข้าทางมันเลย มันก็เลยให้พระลูกวัดในวัด กับคนสวนของวัดตัดไม้พยูงในวัดโดยอ้างว่าเป็นคำสั่งรักษาการเจ้าอาวาสพระปลัด ว.นามสมมติ ใครฝ่าฝืนไล่ออกจากวัด เลยทำให้พระและคนสวนของวัดจำเป็นต้องตัดไม้ตามคำสั่งของรักษาการเจ้าอาวาสไม่กล้าขัดคำสั่ง โดยอ้างว่าไม้ล้มบ้าง ยืนต้นตายบ้าง ขัดขวางทางจราจรบ้าง เพื่อที่จะหาเรื่องตัดไม้พยูงที่เป็นไม้หวงห้ามให้ได้ ผลประโยชน์เรื่องไม้พยูงมีคนหลายกลุ่มที่อยู่เบื้องหลังและแต่ละคนล้วนแต่เป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากเรื่องนี้ ไม่ว่าจะเป็นตัวพระปลัด ว.นามสมมติ กลุ่มคณะสงฆ์วัดตั้งในจังหวัด ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในจังหวัด ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ในจังหวัด กลุ่มผู้นำชุมชนหมู่บ้าน ทั้งหมดล้วนเป็นผู้ที่มีอิทธิพลและอำนาจและอยู่เบื้องหลังการมีส่วนได้ส่วนเสียและรู้เห็นทั้งสิ้น แต่ทำอะไรมันไม่ได้ เพราะมันใหญ่” (พระ ต. นามสมมติ. สัมภาษณ์. 2560)

อย่างไรก็ตามจากกรณีศึกษาดังกล่าวที่เกิดขึ้นจากปัญหาความขัดแย้งของคณะสงฆ์ได้เกิดปัญหาบานปลายไปถึงขั้นของความโยงโยงซับซ้อน ในเรื่องของปัญหาการยกยอกทรรพ์ ในเรื่องของปัญหาการตัดไม้พยูงและเรื่องได้ลูกกลมไปจนถึงขั้นของการมีผู้เสียชีวิตเกิดขึ้นนั้นก็คือพระปลัด ว.นามสมมติ ที่เกิดจากปัญหาความขัดแย้งในการแย่งชิงตำแหน่งเจ้าอาวาสซึ่งเป็นปัญหาปัจจัยความซับซ้อนในการแย่งชิงตำแหน่งเจ้าอาวาสที่เกิดขึ้น จากการรายงานข่าวในสื่อหนังสือพิมพ์เนชั่น เมื่อ 8 เดือนเมษายน พ.ศ. 2559 สามารถสรุปได้ว่า

เหตุการณ์เกิดขึ้น เมื่อวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2559 เมื่อตำรวจ สน.บุคคโล ตรวจสอบเหตุคนตกจากคอนโดมิเนียมแห่งหนึ่ง ย่านถนนรัชดาฯ-ท่าพระ กรุงเทพฯ ต่อมาทราบว่าผู้เสียชีวิต คือนาย ว.นามสมมติ อายุ 27 ปี ผู้ต้องหาคดียกยอกทรรพ์ 2 แสนบาท ที่จังหวัดระยอง ก่อนหนีไปบวชที่วัดวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในชื่อ “พระปลัด ว.” ตำแหน่งรักษาการเจ้าอาวาสวัด โดยตกเป็นข่าว เมื่อ 29 กุมภาพันธ์ 2559 ที่ผ่านมา หลังข่าวตำบลพลั่วแจ้งความ ตำรวจเข้าปิดล้อมตรวจค้นกุฏิพร้อมเชิญผู้นำชุมชนและเจ้าคณะตำบลร่วมตรวจสอบ แต่ไม่พบตัวพระปลัด ว. คาดว่าไหวตัวทันและหลบหนีไปก่อน โดยพบว่าได้ยกยอกทรรพ์ของวัดไปด้วยกว่า 13 ล้านบาท กระทั่งตำรวจจับกุมตัวได้ ทั้งนี้ตำรวจจากกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ นำหมายจับในคดียกยอก

ทรัพย์ เข้าจับกุมผู้ต้องหาได้ที่ห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์ท่าพระและคุมตัวมาตรวจค้นห้องพัก ชั้นที่ 21 อาคารที่เกิดเหตุ ขณะที่เกิดเหตุเป็นคอน โดสูง 29 ชั้น จำนวน 2 อาคาร บริเวณด้านหลังอาคารบี ช่วงริมรั้วของคอน โดดังกล่าวซึ่งเป็นเล่าเตียงไก่ของชาวบ้าน พบศพ นาย ว.นามสมมติ อายุ 27 ปี สวมเสื้อยืดสีขาวแขนน้ำเงิน กางเกงขาสั้น สภาพศพกระดูกแตกละเอียดทั้งตัว โคนศีรษะล้าน นอนคู้คู้อยู่ในรางน้ำข้างเล่าไก่ มีเลือดออกจากศีรษะเป็นจำนวนมาก ตำรวจได้เข้าตรวจค้นห้อง นาย ว.นามสมมติ แต่ขณะที่เจ้าหน้าที่กำลังหาพยานหลักฐานเพิ่มเติม ผู้ต้องหาได้อาศัยจังหวะวิ่งหลบหนีออกไปนอกระเบียงและลี้ภัยประตู่ เจ้าหน้าที่ชุดจับกุมใช้เวลาเจรจากว่า 15 นาที พร้อมประสานเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย นำเบาะลมและรถกระเช้า แต่ผู้ต้องหาตัดสินใจกระโดดระเบียงฆ่าตัวตาย เพื่อหนีความผิด ทั้งนี้ต้องมีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบประกอบด้วยผู้แทนจากตำรวจ ฝ่ายปกครอง อัยการและแพทย์ เนื่องจากผู้ต้องหาเสียชีวิตขณะอยู่ในการควบคุมของเจ้าหน้าที่

ขณะที่บรรยากาศที่วัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หลังจากทราบข่าวการเสียชีวิตของ นาย ว.นามสมมติแล้ว พระ พ.นามสมมติ พระลูกวัดขอให้ตำรวจติดตามคดียกออกทรัพย์ของทางวัด โดยเมื่อนาย ว.นามสมมติ กระโดดตึกเสียชีวิตมีประชาชนที่สนใจสอบถามความคืบหน้า พร้อมถามเรื่องคดีว่าจะได้รับเงินคืนหรือไม่ ซึ่งก็ยังไม่สามารถตอบได้ เนื่องจากยังไม่ได้รับการประสานจากตำรวจ แต่ทางวัดก็ได้ขอให้ตำรวจติดตามจับกุมผู้ต้องหาที่เหลืออีก 2 คน ที่ร่วมขบวนการมาดำเนินคดี โดยเร็วที่สุด พันตำรวจเอก ว.นามสมมติ ผู้กำกับการสถานีตำรวจแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หลังจากเจ้าหน้าที่เข้าตรวจค้นทรัพย์สินในห้องผู้ต้องหาโดยละเอียดแล้ว พบว่าทรัพย์สินที่คาดว่า เป็นของทางวัด จำนวน 19 รายการประกอบด้วยเงินสด 45,000 บาท รถยนต์ 1 คัน สมุดบัญชีธนาคาร บัตรเครดิต สัญญาเช่าซื้อบ้าน แหวน สร้อย พระเลี่ยมทองและเชือกของขวัญ 29 ใบ เป็นเงินทั้งสิ้น 77,500 บาท ซึ่งของกลางทั้งหมดนี้ รวมมูลค่าแล้วหลายล้านบาท ซึ่งเจ้าหน้าที่ยึดไว้เป็นหลักฐาน พร้อมตรวจสอบรายชื่อที่พบจากบัญชีธนาคารที่ถูกโอนเงินเข้า โดยได้ประสานบุคคลตามรายชื่อ ให้ นำหลักฐานและพยานมายืนยันว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวก็จะไม่ถูกดำเนินคดี แต่หากยังมีเงื่งเฉยก็จะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

จากการรายงานข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ประกอบกับคำให้สัมภาษณ์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้พบข้อพิรุชและข้อสงสัยหลายประการ เช่น ในข่าวรายงานว่าผู้ตายสวมเสื้อยืดสีขาวแขนสั้น สีน้ำเงิน กางเกงขาสั้นและศีรษะล้าน ซึ่งก่อนหน้านั้นตอนที่เข้าจับกุมผู้ต้องหาได้ที่ห้างสรรพสินค้า เดอะมอลล์ท่าพระ ผู้ต้องหาได้สวมเสื้อยืดคอปกแขนสั้นสีดำและสวมกางเกงขาสั้นสีดำและไม่ได้ โคนศีรษะหรือศีรษะล้านอย่างที่เห็นข่าวเลย แล้วในข่าวยังระบุอีกว่าผู้ต้องหาได้อาศัยจังหวะวิ่งหลบหนีออกไปข้างนอกระเบียงและลี้ภัยประตู่เจ้าหน้าที่ชุดจับกุมใช้เวลาเจรจากว่า 15 นาที พร้อมประสาน

เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยนำเบาะลมและรถกระเช้ามารอรับ แต่ผู้ต้องหาตัดสินใจกระโดดระเบียงฆ่าตัวตายเพื่อหนีความผิด จากการรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์ได้เป็น 5 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 ได้แก่ การแต่งตัวของผู้ต้องหาตอนที่โดนจับกุมตัวได้ที่ห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์ท่าพระ มีข้อถกเถียงกันว่าเพราะเหตุใดตำรวจถึงปล่อยให้ผู้ต้องหาใช้เวลาถึงขนาดเปลี่ยนชุดหรือเปลี่ยนเครื่องแต่งกายได้เพราะชุดที่สวมใส่ตอนเข้าจับกุมผู้ต้องหาได้กับชุดที่ผู้ต้องหาสวมใส่ตอนกระโดดตึกลงมาตายนั้นเป็นคนละชุดกันภายในระยะเวลาที่ไล่เลี่ยกันมาก

ประเด็นที่ 2 ได้แก่ จากสภาพศพในข่าวรายงานว่าศีรษะล้านหรือมีการโกนศีรษะแต่จากสภาพศพตามความเป็นจริงนั้นเราจะเห็นได้จากภาพข่าวว่า ยังมีเส้นผมอยู่ที่บริเวณศีรษะ ขณะเดียวกันลักษณะของเส้นผมก็ดูลักษณะแล้วเป็นเส้นผมของผู้ตายจริง ๆ ไม่ใช่การใส่วิกอย่างที่ตั้งในข่าวแต่ประการใด

ประเด็นที่ 3 ได้แก่ การกุมตัวของผู้ต้องหาจากห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์ท่าพระ มาที่คอนโดมิเนียม เหตุใดตำรวจถึงไม่มีการใส่กุญแจมือผู้ต้องหาหรือมีการวางแผนให้รัดกุมหรือคุมเข้มผู้ต้องหาให้รอบคอบ ในเมื่อผู้ต้องหาที่เคยก่อคดีแบบนี้มาแล้วหลายครั้งและยังเป็นที่ต้องการตัวเพื่อนำมาดำเนินคดีความตามหมายศาลหรือหมายจับจากทางการในคดีลักทรัพย์และช้อโกง และอื่น ๆ อีกมากมาย จึงเป็นเหตุให้คนร้ายใช้ช่วงเวลาและโอกาสนี้ในการหลบหนีออกไปข้างนอกระเบียงได้แล้วตัดสินใจกระโดดตึกฆ่าตัวตายเพื่อหนีคดีและความผิด อันเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดข่าวดังและสร้างความน่าสลดสังเวชใจไปทั่วประเทศ

ประเด็นที่ 4 ได้แก่ ในเนื้อหาข่าวระบุว่า ทางเจ้าหน้าที่ชุดจับกุมใช้เวลาเจรจากว่า 15 นาที ซึ่งขัดแย้งจากความเป็นจริงที่มีผู้ใช้เฟซบุ๊ก (Face Book) ท่านหนึ่งที่โพสต์ระบุข้อความจากการรายงานข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์ที่ว่า

“เราอยู่คอนโดที่เกิดเหตุ และช่วยกันเกลี้ยกล่อมนานเกือบ 2 ชั่วโมง ไม่ใช่แค่ 15 นาที ตามข่าว ตั้งแต่ 1 ทุ่ม ยัน 3 ทุ่ม กู้ภัยเขาปูเบาะลมเสร็จไม่เกิน 5 นาที เขาก็โดดแล้ว แต่ไม่ลงเบาะลมนะ ตกออกไปนอกรั้วคอนโด ก็มันตั้งชั้น 21 องศาเย็นเฉียวออก เกินตัวตึกข้ามรั้วไปลงหลังคากระต๊อบข้าง ๆ” (นางสาว ว. นามสมมติ. สัมภาษณ์. 2560)

ประเด็นที่ 5 ได้แก่ ผู้ต้องหาตัดสินใจกระโดดระเบียงฆ่าตัวตายเพื่อหนีความผิดจากข่าวที่รายงาน จริงอยู่ที่พระปลัด ว. ได้รื้อโกงและลักทรัพย์เงินวัดและอีกหลาย ๆ คดีที่เป็นข่าว แต่ก็ไม่น่าจะถึงกับต้องกระโดดตึกฆ่าตัวตายได้ เพราะคดีลักทรัพย์และรื้อโกงยังสามารถขอยื่นประกันตัวออกมาสู้คดีในชั้นศาลได้หรือไม่ ขดใช้เป็นเงินให้ไปหรือไม่ถ้าไม่มีเงินใช้เค้าอย่างมากก็ถูกดำเนินคดีไปตามกฎหมายอาจจะถูกจำคุกหรือถูกปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ไม่น่าจะถึงขั้นประหารชีวิต พอขดใช้

ความผิดหรือดำเนินคดีตามกฎหมายเสร็จแล้วหลังจากนั้นก็ออกมาใช้ชีวิตประจำวันตามปกติได้เหมือนเดิม แต่นี่กลับตัดสินใจกระโดดตีฆาตกรรมตัวเองแสดงว่ามันจะต้องมีเรื่องอะไรที่มากกว่าเรื่อง การโกงเงินวัดอย่างแน่นอน

จากข้อถกเถียงที่กล่าวมา ทั้ง 5 ประเด็นที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้พอที่จะสรุปเหตุการณ์ทั้งหมด ได้เป็นสองแนวทางกล่าวคือ แนวทางของเจ้าหน้าที่ตำรวจในฐานะพนักงานสอบสวนสรุปว่าเป็นการฆาตกรรมตัวเองเพื่อหนีความผิด ในทางกลับกันอีกฝ่ายหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยให้ความเห็นว่าน่าจะเป็นการฆาตกรรม ตัดตอนเพื่อให้คดีทุกอย่างจบและสามารถปิดคดีได้เพราะดูจากรูปคดีและสถานการณ์แล้วน่าจะมี ผู้ที่มีอิทธิพล ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ นักการเมืองท้องถิ่น วงการสงฆ์หรือผู้รักษากฎหมาย อยู่เบื้องหลัง และรู้เห็นเป็นใจในเรื่องนี้ทั้งหมดและประเด็นที่น่าจะเชื่อมโยงไปถึงคดีของการลักลอบตัดไม้พยูงที่เป็น ไม้หวงห้ามที่เป็นเหตุผลหลักให้ต้องมีการฆาตกรรมตัดตอนพระปลัด ว. เพื่อเป็นการฆาตกรรมปิดปาก เพื่อที่จะไม่ให้มีการซักทอถึงตัวผู้ที่บงการหรือผู้ที่มีอิทธิพลอยู่เบื้องหลังคดีของการลักลอบตัดไม้ พยูงที่เป็น ไม้หวงห้าม ซึ่งกรณีดังกล่าวสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“ตอนที่แฉ่งเป็นเจ้าทุกซ์คดีนี้ก็เพื่ออยากได้เงินวัดคืนมาและจับตัวคนที่กระทำความผิด มาลงโทษ ดันไม้มันอยู่ของมันดี ๆ นะ ใครใช้ให้ไปตัดมันละ แต่คิดไม่ถึงว่ามันจะเล่นฆ่ากันคือ ๆ ด้วย วิธีนี้เลย เพื่อจบคดีทั้งหมดและปกปิดความผิดของพวกมันทั้งหมดทุกคน” (พระ ต. นามสมมติ. สัมภาษณ์. 2560)

แนวทางวิธีการแก้ไขความขัดแย้งตามแนวทางพระพุทธศาสนาในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาส ของหมู่คณะสงฆ์ภายในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง

ผู้วิจัยขอนำเสนอแนวทางหรือวิธีการแก้ไขความขัดแย้งตามแนวทางพระพุทธศาสนาโดยขอ นำเสนอหลักการ โดยทั่วไป ซึ่งเกิดจากการศึกษาเอกสารตำราที่มีท่านผู้รู้ได้เขียนไว้และนำเสนอใน ประเด็นการค้นพบองค์ความรู้ใหม่ ได้แก่ แนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาซึ่ง ได้จากการสัมภาษณ์ เชิงลึก โดยผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้เกี่ยวข้องเป็นลำดับ ดังนี้

แนวทางที่ 1 แนวทางวิธีการแก้ไขความขัดแย้งตามแนวทางพระพุทธศาสนาโดยทั่วไป

แนวทางที่ 2 แนวทางวิธีการแก้ไขความขัดแย้งตามแนวทางพระพุทธศาสนาในการได้มาซึ่ง ตำแหน่งเจ้าอาวาสของหมู่คณะสงฆ์ภายในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง โดยการสังเคราะห์แนวทาง หรือวิธีการแก้ไขความขัดแย้งโดยผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ที่เกี่ยวข้อง

แนวทางที่ 1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางวิธีบริหารจัดการความขัดแย้งตามหลักของ พระพุทธศาสนาโดยทั่วไป (ประสิทธิ์ กุลบุญญา. 2557 : 26 - 32) มีดังนี้

1. การจัดการความขัดแย้งตนเอง พระพุทธศาสนามีหลักการเบื้องต้นที่สอนให้มนุษย์สำเหนียกก่อนเรื่องอื่น ๆ คือ กฎธรรมชาติของโลก ไม่มีอะไรที่มนุษย์จะรักเท่ากับตนเอง ซึ่งถือเป็นอัตตาที่นำไปสู่ความอยากคือตัณหาและตัณหาก่อก่อตัวอุปาทานไม่ว่าจะเป็นกามุปาทาน (ความยึดติดในกาม) ทิฏฐุปาทาน (ความยึดมั่นในความเห็นหรือทฤษฎีส່วนตัว) หรือที่เรียกว่า อัตตวาอุปาทาน (ความยึดมั่นในวาตะของตน) ทำให้เกิดความรู้สึกที่เป็นตัวตน เมื่อรู้และเข้าใจธรรมชาติเช่นนี้แล้วการที่ปรับปรุงแก้ไขสิ่งใดก็จะง่ายขึ้น การแก้ไขความขัดแย้งในตนเองตามหลักพระพุทธศาสนา มีดังนี้

1.1 รู้จักจิตตนเองและปรับจิตเพื่อแก้ไขความขัดแย้งในตนเอง จิต คือ ความประพฤติพื้นนิสัยหรือพื้นเพแห่งจิตใจของคนทั้งหลายที่หนักไปในด้านใดด้านหนึ่งแตกต่างกันไป ธรรมชาติของแต่ละจิตสามารถแก้ไขได้กล่าวคือ ราคะจิต เป็นบุคคลที่รักสวยรักงาม แก้ไขด้วยอสุภะและกายคตาสติ โทสะจิตเป็นบุคคลที่มีความรวดเร็วทันใจ แก้ไขด้วยพรหมวิหารธรรม โมหะจิตเป็นบุคคลที่มีลักษณะเชื่องช้า งามายไม่รอบคอบ แก้ไขด้วยอานาปานสติ คือการกำหนดลมหายใจเข้าออก สัทธาจิต หมายถึง บุคคลที่เชื่องง่าย แก้ไขด้วยอนุสติ 6 ข้อ (พุทธานุสติ ธัมมานุสติ สังฆานุสติ สีลานุสติ จาคานุสติ เทวดานุสติ), พุทธิจิต ชอบเหตุผล ไม่เชื่องง่าย มั่นใจในตัวเองสูง แก้ไขด้วยมรณสติและวิตกจิต คือ ผู้ที่มีความกังวล คิดมาก ลังเล พึงชานแก้ไขด้วยอานาปานสติหรือเพ่งกลีณเป็นต้น (ประสิทธิ์ กุลบุญญา. 2557 : 35)

1.2 ปลุกอริยทรัพย์ขึ้นภายในใจจัดความขัดแย้งภายในตน กล่าวคือ มนุษย์ต้องสร้างคุณสมบัติภายใน 7 ข้อนี้ ให้มั่นคงไม่ว่าจะเป็นศรัทธาความเชื่อที่มีเหตุผล มั่นใจในหลักที่ถือและในการดีที่ทำศีลประพฤติถูกต้องดีงาม หิริ ความละอายใจต่อการทำชั่ว โอตตปัปะ ความเกรงกลัวต่อความชั่ว พหุสัจจะ ความเป็นผู้ได้ศึกษาเล่าเรียนมาก จาคะ ความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และปัญญาความรู้ ความเข้าใจถ่องแท้ในเหตุผล ดีชั่ว ถูกผิด คุณโทษ ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ รู้คิดรู้พิจารณาและรู้ที่จัดทำอริยทรัพย์เป็นทรัพย์อันประเสริฐอยู่ภายในจิตใจ ดีกว่าทรัพย์ภายนอกเพราะไม่มีผู้ใดแย่งชิงไม่สูญหายไปด้วยภัยอันตรายต่าง ๆ ทำให้ไม่อ้างว้างยากจนและเป็นทุนสร้างทรัพย์ภายนอกได้

1.3 ล้างสนิมภายในใจจัดความขัดแย้งภายในตน นอกจากจากการสร้างทรัพย์ภายในแล้ว ยังต้องชำระสะสางสนิมที่เกาะกินใจของตนเอง ในพระพุทธศาสนาเรียก ว่า มล (มะละ) แปลว่า สนิมหรือมลทินที่เกาะกินใจ ได้แก่ ปริสมละคือ สิ่งที่ทำให้คนเสียหาย 9 ประการด้วยกัน คือความโกรธ (โกธะ) ลบหลู่ผู้มีคุณ (มักขะ) ริษยาผู้อื่น (อิสสา) ตระหนี่ (มัจฉริยะ) เจ้าเล่ห์ (มายา) โอ้อวด (สาธุยะ) โทหก (มุสา) คิดชั่ว (ปาปิจฉตา) เห็นผิดเป็นชอบ (มิจฉาทิฎฐิ)

1.4 สร้างตนให้เป็นที่พึ่งของตนได้เพื่อขจัดความขัดแย้งภายในตน กล่าวคือ หลักการสำหรับการทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนได้พร้อมที่จะรับผิดชอบตนเอง ไม่ทำตัวให้เป็นปัญหาหรือเป็นภาระถ่วงหมุ่คณะหรือหมุ่ญาติ 10 ข้อ คือ ความประพฤติดี (ศีล) ความมีการศึกษาดี (พหุสัจจะ)

ความมีมิตรดี (กัลยาณมิตรตา) ความเป็นคนสอนง่าย (โสวัจจสตา) การช่วยงานสังคม (กิงกรณียะสุทักขตา) ความขยัน (ทักขตา) ความรักความถูกต้อง (ธัมมกามตา) ความสันโดษ (สันตุญฐิ) ความมีสติ (สติ) และความรอบรู้ (ปัญญา) (ประสิทธิ์ กุลบุญญา. 2557 : 37)

2. การเอาชนะตนเองได้คือวิธีการที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในด้านการขจัดความขัดแย้งในตนเอง พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งมนุษย์ โดยมนุษย์และเพื่อมนุษย์ เพราะพระพุทธเจ้าทรงเป็นแบบอย่างของมนุษย์คนหนึ่งที่สามารถปราบศัตรูภายในตนคือกิเลสทั้งปวงได้สำเร็จ อันแสดงให้เห็นว่าศักดิ์ศรีที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์เป็นสิ่งสูงส่ง เพราะมนุษย์ใน โลกนี้เท่านั้นที่สามารถ พัฒนาตนเองให้ได้รับความสุขทั้ง โลกปัจจุบัน โลกหน้า และบำเพ็ญบารมีเยี่ยงพระ โพธิสัตว์จนได้ตรัสรู้พระ โพธิญาณ เป็นพระพุทธเจ้าและบรรลุนิพพานใน โลกมนุษย์นี้ พุทธศาสนาไม่ได้สอนให้วิงวอนขอความช่วยเหลือจากเทวดาเพราะเทวดาไม่สามารถจะต้านทานหรือกีดกันความเพียรพยายามของมนุษย์ได้ เทวดาหรือพรหมย่อมไม่สามารถกีดกันความสามารถของมนุษย์ที่รู้จักฝึกตนและประกอบความดีได้ นอกจากนี้มนุษย์ยังเป็นสัตว์โลกเผ่าพันธุ์เดียวที่มีปัญญาเป็น “เวไนยสัตว์” คือสัตว์โลกที่ควรแนะนำหรือสามารถฝึกอบรมได้และสิ่งที่ทำให้มนุษย์เหนือกว่าสัตว์โลกอื่น ๆ คือความสามารถในการฝึกตนที่เรียกว่า “สิกขา” ซึ่งพระธรรมปิฎกได้ให้ความหมายว่า หมายถึงการเรียนรู้อฝึกฝนพัฒนา การพัฒนาหรือฝึกฝนอบรมตนเองนี้เองที่ส่งผลทำให้มนุษย์หลุดพ้นจากความลำบาก ในภาวะบีบคั้นทั้งหลาย ดังตัวอย่างผลลัพธ์จากการถือระบบวรรณะที่ต้องทำหน้าที่ตามความเชื่อที่ว่า พระพรหมเป็นผู้กำหนดหน้าที่ให้มนุษย์อย่างเด็ดขาดแล้ว จะเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างอื่นไม่ได้ซึ่งความเชื่อเช่นนี้เป็นเครื่องกีดกันการพัฒนาตนเองของมนุษย์อย่างสูงยิ่งปัจจัยที่จะบ่งชี้ว่ามนุษย์มีศักดิ์ศรีหรือคุณค่าสูงส่งในมิติของพระพุทธศาสนานั้น ย่อมจะพบว่ามนุษย์มีศักดิ์ศรีเหนือสิ่งใด ๆ ในโลกดังที่พระพุทธองค์ได้ประกาศอิสรภาพให้แก่มนุษย์จากอาสทิวาจาที่ว่า “เรา คือผู้เลิศของโลก เราคือผู้เจริญที่สุดของโลก เราคือผู้ประเสริฐที่สุดของโลก ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย บัดนี้ภพใหม่ไม่มีอีก” (ประสิทธิ์ กุลบุญญา. 2557 : 38)

ศักยภาพในการเอาชนะกิเลสดังกล่าวนี้ หากกล่าวโดยง่าย ได้แก่ การควบคุมตน คือฝืนอำนาจกิเลสใฝ่ต่ำซึ่งผลลัพธ์เกิดจากการควบคุมกิเลสดังกล่าวนี้คือ มนุษย์สามารถที่จะทำอะไรได้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิมประสพคุณค่าอันแท้จริงของคนซึ่งเป็นอิสระจากอดีตและตัณหาอยู่เหนือปัญหาและความขัดแย้งทั้งปวงได้ การทำดีที่สุดจึงหมายถึงการฝืนกิเลสฝ่ายต่ำให้ได้มากที่สุดแม้จะถูกกดดันบีบคั้นและเข้าชวนเพียงใดก็ตาม หากสามารถเอาชนะตนเองได้ก็สามารถเอาชนะปัญหาทั้งปวงได้โดยไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งใด ๆ

3. การจัดการความขัดแย้งระหว่างบุคคล การป้องกันและจัดการความขัดแย้งระหว่างบุคคลสามารถกระทำได้โดยหลักการ ดังต่อไปนี้

3.1 สารานุกรมธรรม หมายถึง หลักการปฏิบัติต่อกันเพื่อป้องกันความขัดแย้ง แกนของ สารานุกรมธรรมข้างต้น คือ ความปรารถนาดีต่อกัน เอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน ไม่ว่าจะพูด ทำหรือคิด ก็ให้เป็นไป ด้วยเมตตา (กายกรรม วจีกรรม มโนกรรม) แบ่งสิ่งของให้กันและกันตามโอกาสอันควร (สาธารณ โภคิ) ประพฤติสุจริตตามกฎเกณฑ์ของหมู่คณะไม่เอาโรคเอาเปรียบผู้อื่น (สัสสามัญญา) และปรับความเห็น ให้ตรงกัน (ทัญญูสามัญญา) (ประสิทธิ์ กุลบุญญา. 2557 : 39)

3.2 พละ หมายถึง ใช้พลังสร้างสรรค์จัดความขัดแย้งกับผู้อื่นประกอบด้วย ใช้พลังแห่ง ความเชื่อมั่นศรัทธา (สัทธาพละ) ใช้พลังความเพียรทำความดีและเพียรรักษาความดีและเพิ่มพูนให้ งอกงามยิ่ง ๆ (วิริยพละ) ใช้พลังแห่งการระลึกได้ก่อนคิด ก่อนพูด ก่อนทำ ไม่ประมาท (สติพละ) ตั้งใจทำในสิ่งที่ถูกต้องถูกรวม (สมาธิพละ) และมีความรอบรู้ รู้ลึก รู้จริง ไม่หลง งามาย (ปัญญา พละ)

3.3 การจัดการวชิกรรมเพื่อป้องกันและขจัดความขัดแย้ง การจัดการวชิกรรมคือ ใช้หลัก วิธีการพูดให้ถูกต้อง เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถป้องกันและขจัดความขัดแย้งได้ในพระพุทธ ศาสนามี หลักการพูดที่ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ดังนี้เป็นคำพูดไม่มีโทษ วิญญูชนคติเตียนไม่ได้ ไม่ทำตนให้ เดือดร้อน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ทำให้ได้ทรัพย์ ทำประโยชน์ให้สำเร็จ ทำให้ได้สิ่งของสมควรแก่คำพูด คนชื่นชมพ้นจากความตาย นำประโยชน์มาให้แก่ตนและผู้อื่น นำมาซึ่งโลกียสุขและโลกุตระสุข ทำให้ บรรลุพระอรหันต์ทำให้บรรลุปัจเจกโพธิ ทำให้หมดกิเลสและทำให้สิ้นทุกข์หรืออีกหลักการหนึ่ง ในศีลข้อ 4 คือ มุสาวาท กล่าวคือการห้ามมิให้พูดปดมดเท็จ ซึ่งมีประโยชน์คือ เพื่อป้องกันการ ทำลายประโยชน์ของคนอื่นเพื่อให้คนอยู่ร่วมกันด้วยความซื่อสัตย์ต่อกัน เพื่อความสามัคคีในหมู่คณะ และคนไม่พูดเท็จย่อมได้รับการเชื่อถืออย่างสูง (ประสิทธิ์ กุลบุญญา. 2557 : 40)

นอกจากนี้พระพุทธเจ้ายังได้วางหลักการพูดไว้ในอภัยราชสูตร ดังนี้

คำพูดที่ไม่จริงไม่ถูกต้องไม่เป็นประโยชน์ไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่นพระองค์ ไม่กล่าวคำพูดที่จริงถูกต้องไม่เป็นประโยชน์ ไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่นพระองค์ไม่กล่าว คำพูดที่จริง ถูกต้องเป็นประโยชน์ไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น พระองค์เลือกกาลกล่าวคำพูด ที่ไม่จริงไม่ถูกต้องไม่เป็นประโยชน์ถึงเป็นที่รักเป็นที่ชอบใจของผู้อื่น พระองค์ไม่กล่าวคำพูดที่จริง ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ ถึงเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น พระองค์ไม่กล่าวคำพูดที่จริงถูกต้อง เป็นประโยชน์ เป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น พระองค์กล่าว (ประสิทธิ์ กุลบุญญา. 2557 : 40)

4. แนวคิดในการขจัดความขัดแย้งทั่วไป ขจัดสาเหตุจากภายในสู่การสลายความขัดแย้ง ภายนอก หลักการใหญ่ที่ป้องกันและขจัดความขัดแย้งได้ในเบื้องต้นคือ ขันติคือความอดกลั้นที่ พระพุทธเจ้าได้ประกาศไว้ในโอวาทปาฏิโมกข์แสดงให้เห็นจุดยืนของพระพุทธศาสนาที่ไม่เคยรุกราน ใครและยึดสันติวิธีในทุก ๆ ด้าน และเน้นหลักการ “เวรย่อมไม่ระงับด้วยการจองเวรแต่ระงับด้วย การไม่จองเวร” ซึ่งการจัดการความขัดแย้งหรือการระงับเวรนั้น สามารถทำได้ดังนี้ คือ ถอนความยึดมั่น (ดับไฟคืออราคะ) แบ่งปันความรัก (ดับไฟคือโทสะ) ประจักษ์สรรพสิ่งชัดด้วยปัญญา (ดับไฟคือโมหะ) (ประสิทธิ์ กุลบุญญา. 2557 : 41)

5. วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งเชิงพุทธ วิธีหลักวิธีหนึ่งในการจัดการความขัดแย้งตามหลักพระพุทธศาสนาได้แก่ วิธีไกล่เกลี่ยโดยบุคคลที่เป็นกลางซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่เป็นตัวอย่างมากมายที่ปรากฏในคัมภีร์คือพระพุทธเจ้า ซึ่งพระองค์ได้ทำหน้าที่นี้ในหลายกรณีด้วยกัน ทั้งในกรณีความขัดแย้งในคณะสงฆ์ความขัดแย้งในวงศ์พระญาติและความขัดแย้งเล็ก ๆ น้อย ๆ อื่น ๆ วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยสามารถสรุปประมวลได้ ดังนี้

5.1 ทำที่ต่อการไกล่เกลี่ยความขัดแย้ง มนุษย์ไม่ควรนิ่งดูตายในกรณีความขัดแย้งทางสังคม หากควรเข้าไปจัดการแก้ไขให้กลับคืนดี การช่วยเหลือและส่งเสริม ให้ผู้คนคืนดีกันเป็นหน้าที่ของชาวพุทธ ในการเข้าไปแทรกแซงเมื่อมีความขัดแย้งกัน ในชุมชน ดังคราวหนึ่งได้ทรงดำหนิพระอานนท์และหมู่คณะที่วางเฉยเมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างพระสารีบุตรกับพระอุทายี ครั้งนั้นพระอุทายีได้คัดค้านคำสอนของพระสารีบุตรถึงขั้นจ้วงจาบจนพระสารีบุตรนั่งเจ็บ พระพุทธองค์ได้ตรัสกับพระอานนท์ว่า “ดูอรานนท์ ไฉนพวกเธอจึงวางเฉยต่อภิกษุผู้เฒ่าซึ่งถูกเบียดเบียนอยู่ เพราะการปล่อยให้พระเถระถูกจ้วงจาบ ไม่ถือว่าเป็นความกรุณา” (ประสิทธิ์ กุลบุญญา. 2557 : 42)

5.2 หลักการของการไกล่เกลี่ย ในกรณีที่คู่กรณีไม่สามารถแก้ไขความขัดแย้งด้วยตนเอง ผู้ไกล่เกลี่ยมีความสำคัญมากในการระงับความขัดแย้งหรือเปลี่ยนความขัดแย้งให้เป็นการคืนดีกัน ซึ่งมีหลักการดังนี้ ให้ความสำคัญกับ “คน” หรือมิติทางด้านอารมณ์ เพราะอุปสรรคที่ทำให้ความขัดแย้งแก้ไขได้ยาก ก็คืออารมณ์ของกลุ่มขัดแย้งทำให้กลุ่มขัดแย้งยากที่จะทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหาได้ตรงตามความจริงหรือคำนึงถึงความถูกต้อง ช่วยขจัดอคติคลุมเครือในใจกลุ่มขัดแย้ง ผู้ไกล่เกลี่ยมีหน้าที่สำคัญประการแรกคือขจัดอคติคลุมเครือในกลุ่มขัดแย้งให้หมดไป ไม่ว่า โลกะ โทสะ โมหะ ตามหลักการ “พึงเอาชนะความโกรธด้วยการไม่โกรธตอบ พึงเอาชนะความชั่วด้วยความดี พึงเอาชนะความตระหนี่ด้วยการให้ พึงเอาชนะความเท็จด้วยสัจจะ” กระตุ้นให้กลุ่มขัดแย้งถูกคิด ได้สติและหันมาพิจารณาตนเองในการลดอคติคลุมเครือในใจของกลุ่มขัดแย้งบ่อยครั้งเป็นการยากที่ผู้ไกล่เกลี่ยจะทำได้ด้วยการเทศนาสั่งสอนสิ่งที่สามารถทำได้และน่าทำเป็นอย่างยิ่งคือ การช่วยให้กลุ่มขัดแย้งเกิดถูกคิดและเห็นปัญหาด้วยตนเอง ช่วยให้กลุ่มขัดแย้งหาคำตอบด้วยตนเอง ผู้ไกล่เกลี่ยควรช่วยให้กลุ่มขัดแย้งหาคำตอบและบรรลุข้อตกลงด้วยตนเองความขัดแย้งจะเปลี่ยนเป็นความคืนดีได้ก็ต่อเมื่อกลุ่มขัดแย้งพอใจข้อตกลงและกลุ่มขัดแย้งจะพอใจข้อตกลงได้ต่อเมื่อเกิดจากความยินยอมพร้อมใจของตนเอง สร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับกลุ่มขัดแย้ง ความไว้วางใจอย่างแรกที่ต้องสร้างขึ้นก็ คือความไว้วางใจในตัวผู้ไกล่เกลี่ย หากกลุ่มขัดแย้งเห็นว่าผู้ไกล่เกลี่ยไม่เป็นกลาง ถ้าเอียงเข้าข้างอีกฝ่ายหนึ่ง การไกล่เกลี่ยย่อมล้มเหลวตั้งแต่แรก พุดด้วยสัจจะ เมตตา ขันติและสติ ผู้ไกล่เกลี่ยต้องมีสัจจะ เมตตาและปัญญา แต่ทำเช่นนั้นต้องมีขันติและสติมาประกอบด้วย 6 อธิกรณสมณะ แสดงวิธีระงับอธิกรณ์ด้วยธรรมะ 7 ประการ อธิกรณ์ ในคำวัดใช้หมายถึงสาเหตุ คดีเรื่องราว ปัญหา ความยุ่งยาก กิจกรรมที่เกิดขึ้นในหมู่สงฆ์ ที่สงฆ์ต้องจัดการสะสางหรือดำเนินการ ทำให้สงบหรือเป็นไปด้วยดี

อริกรรม ในพระวินัยมี 4 เรื่องคือ เป็นชื่อแห่งเรื่องที่เกิดขึ้นแล้วจะต้องจัดต้องทำให้ลุล่วงไป มี 4 ประการ คือ

1. วิวาทาธิกรรม คือวิวาท ได้แก่การเถียงกันปรารภพระธรรมวินัยนี้ต้องได้รับชี้ขาดว่าถูกว่าผิดหรือเรียกอีกอย่างว่าเป็นการถกเถียงกันด้วยเรื่องพระธรรมวินัย
2. อนุวาทาธิกรรม คือความโจทก์กล่าวหากันด้วยปรารภพระธรรมวินัยนี้จะต้องได้รับชี้ขาดว่าถูกว่าผิด หรือเรียกอีกอย่างว่าเป็นการถกเถียงกันด้วยเรื่องอาบัติ
3. อาปัตตาธิกรรม คือกิริยาที่ต้องอาบัติหรือถูกปรับอาบัตินี้ต้องทำคืน คือทำให้พ้นโทษหรือเรียกอีกอย่างว่าเป็นการถกเถียงกันด้วยเรื่องการปรับอาบัติและวิธีการออกหรือพ้นจากอาบัติ
4. กิจจาธิกรรม คือกิจธุระที่สงฆ์จะพึงสามัคคีร่วมกันทำ เรียกว่า สังฆกรรม เช่นให้อุปสมบทนี้จะต้องทำให้สำเร็จ

อริกรรมสมณะ เป็นชื่อแห่งสิกขาบทหรือสิกขาบทหรือแห่งธรรม แปลว่า “สำหรับระงับอริกรรม” มี 7 ประการแสดงวิธีระงับอริกรรม ด้วยธรรมะ 7 ประการ

1. สัมมุขาวินัย การระงับอริกรรมในที่พร้อมหน้า (บุคคล, วัตถุ, ธรรมะ) ตัดสินในที่พร้อมหน้าทั้งโจทก์และจำเลยพร้อมพยานตามพยานหลักฐาน สัมมุขาวินัย แปลว่า ระเบียบอันจะพึงทำในที่พร้อมหน้า 4 อย่าง คือ

- 1.1 พร้อมหน้าสงฆ์ คือภิกษุเข้าประชุมครบองค์กำหนดเป็นสงฆ์
- 1.2 พร้อมหน้าบุคคล คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้อยู่พร้อมหน้ากัน
- 1.3 พร้อมหน้าวัตถุ ได้แก่เรื่องที่เกิดขึ้นนั้นวินิจฉัย
- 1.4 พร้อมหน้าธรรมวินัย ได้แก่วินิจฉัยถูกธรรม ถูกวินัย

2. สติวินัย การระงับอริกรรมด้วยยกให้ว่าพระอรหันต์เป็นผู้มีสติ ถือสติเป็นหลัก การยกเลิกความคิดเพราะเป็นพระอรหันต์หรืออริบุคคลที่จะไม่ทำผิดวินัยในข้อนั้นได้ สติวินัย แปลว่า ระเบียบยกเอาสติขึ้นเป็นหลัก ได้แก่กิริยาที่สงฆ์สวดประกาศให้สมมติ (การรับรู้ร่วมกัน) แก่พระอรหันต์ว่าเป็นผู้มีสติเต็มที่ เพื่อระงับอนุวาทาธิกรรมที่มีผู้โจทก์ท่านด้วยศีลวิบัติ

3. อมูพหวินัย การระงับอริกรรมด้วยยกประ โยชน์ให้ในขณะเป็นบ้ำผู้หายจากเป็นบ้ำ การเลิกความคิดเพราะผู้กระทำผิดนั้นวิกลจริตหรือเป็นบ้ำ อมูพหวินัย แปลว่า ระเบียบที่ให้แก่ภิกษุผู้หายเป็นบ้ำแล้ว ได้แก่กิริยาที่สงฆ์สวดประกาศให้สมมติ (การรับรู้ร่วมกัน) แก่พระอรหันต์ว่าเป็นผู้มีสติเต็มที่ เพื่อระงับอนุวาทาธิกรรมที่มีผู้โจทก์ท่านด้วยศีลวิบัติ

4. ปฏิญญาตมคณะ การระงับอธิกรณ์ด้วยปรับตามรับสารภาพตามทำจริงทำตามที่ได้รับการตัดสินตามการยอมรับผิด คำสารภาพของผู้กระทำผิดปฏิญญาตมคณะ แปลว่า ทำตามรับ ได้แก้ปรับอาบัติตามปฏิญญาของจำเลยผู้รับเป็นสัจย์ การแสดงอาบัติจัดว่าทำปฏิญญาในข้อนี้ด้วย

5. เภยยสิกา การระงับอธิกรณ์ด้วยถือเสียงข้างมากเป็นประมาณการตัดสินตามมติเสียงข้างมาก เภยยสิกา แปลว่า ตัดสินตามคำของคนมากเป็นประมาณ วิธีนี้สำหรับใช้ในเมื่อความเห็นของคนมากแตกต่างกัน ให้ตัดสินเอาตามคำของคนมากเป็นประมาณ

6. ตัสสปาปิยสิกา การระงับอธิกรณ์ด้วยการลงโทษ ลงโทษแก่ผู้ผิดที่ไม่ได้รับการลงโทษพยานผู้ที่ไม่ยอมพูดในการสอบสวนของคณะสงฆ์ ตัสสปาปิยสิกา แปลว่า กิริยาที่ลงโทษแก่ผู้ผิดมี 2 นัย

6.1 เพิ่มโทษแก่ภิกษุผู้ประพฤติผิดซ้ำอีก

6.2 ตัดสินโทษแม้ไม่รับเป็นสัจย์ แต่พิจารณาสมจริงดังกล่าวในอนัตตสิกขาบทนั้น

7. ตินวัตถารกวินัย การระงับอธิกรณ์ด้วยหุ้กกลับไว้ หุ้กไม่ให้ลูกถามคูกกลับไว้ด้วยหุ้ก วิธีประณิประนอม การตัดสินยกฟ้อง เลิกแล้วต่อกัน (ในกรณีทะเลาะกัน) ตินวัตถารกวินัย แปลว่า ระเบียบตั้งกลับไว้ด้วยหุ้ก ได้แก่กิริยาที่ให้ประณิประนอมกันทั้ง 2 ฝ่าย

การใช้สมณะระงับอธิกรณ์

1. สัมมุขาวินัย เป็นเครื่องระงับอธิกรณ์ได้ทุกอย่าง
2. สติวินัย, อมูพหวินัย, ตัสสปาปิยสิกา ทั้ง 3 อย่างนี้ เป็นเครื่องระงับเฉพาะอนุวาทิกรณ์
3. ปฏิญญาตมคณะ, ตินวัตถารกวินัย ทั้ง 2 อย่างนี้ ท่านกล่าวว่า เป็นเครื่องระงับเฉพาะปัตตติกรณ์และใช้เป็นเครื่องระงับอนุวาทิกรณ์ด้วยก็ได้

4. เภยยสิกา ใช้เป็นเครื่องระงับเฉพาะวิวาทติกรณ์

วิธีระงับวิวาทติกรณ์ เมื่อเกิดวิวาทติกรณ์นี้ขึ้นแล้ว พระพุทธเจ้าตรัสให้ระงับด้วยสมณะ

2 อย่าง คือ

1. สัมมุขาวินัย วิธีระงับต่อหน้า คือพระสงฆ์ได้เข้าร่วมประชุมสงฆ์ ผู้วิวาทติยอมรับความเห็น ยอมหยุดไม่วิวาทติอีกต่อไป การระงับด้วยสัมมุขาวินัยนี้ มี 4 ลักษณะด้วยกัน คือ

1.1 การระงับอธิกรณ์ในที่พร้อมหน้าสงฆ์ (สังฆสัมมุขตา)

1.2 การระงับอธิกรณ์ในที่พร้อมหน้าธรรม (ธรรมสัมมุขตา)

1.3 การระงับอธิกรณ์ในที่พร้อมหน้าวินัย (วินัยสัมมุขตา)

1.4 การระงับอธิกรณ์ในที่พร้อมหน้าบุคคล (บุคคลสัมมุขตา)

2. เภยยสิกา วิธีระงับด้วยคะแนนเสียงข้างมาก เมื่ออธิกรณ์เกิดขึ้น หากภิกษุเข้าร่วมประชุมพิจารณาลงความเห็นมีมากกว่าก็ให้ถือว่าข้างฝ่ายนั้นชนะ

วิธีระงับอนุวาทริกรรม

อนุวาทริกรรม หมายถึง การกล่าวหากันว่า ประพฤติผิดจะต้องอาบัติอย่างนั้น ภิกษุกล่าวหา ภิกษุด้วยกันว่า ท่านต้องอาบัติอย่างนั้นหรือ โจทก์ฟ้องให้ผู้อื่นได้รับทราบด้วยว่า ผู้นั้นประพฤติผิดศีล (ศีลวิบัติ) มีความประพฤติที่ไม่เหมาะสม เสียมารยาท ประพฤติย่อหย่อนมักต้องอาบัติเล็กน้อยตั้งแต่ ฤกษ์จยลงมาถึงทุพภาสิตเป็นประจำ (อาจารย์วิบัติ) มีความเห็นผิดพลาดคลาดเคลื่อนผิดจาก พระธรรมวินัย เป็นสาเหตุทำให้คนประพฤตินอกแบบแผน กระทบความผิดอยู่เสมอ (ทฎฐวิบัติ) นอกจากนี้แล้วยัง โจทก์ว่า มีการหาเลี้ยงชีพในทางที่ไม่ดี ไม่เหมาะสม มีการหลอกลวง ปลิ้นจี้ ลักขโมย เป็นต้น (อาชีวิวิบัติ) การ โจทก์หรือฟ้องร้องด้วยวิบัติ 4 อย่างนี้ ล้วนแต่เป็นอนุวาทริกรรมทั้งนั้น แม้การ สนับสนุนคนอื่น โจทก์ก็จัดเป็นอนุวาทริกรรมเหมือนกัน เมื่ออนุวาทริกรรมนี้เกิดขึ้นแล้ว ท่านอนุญาต ให้กระทำการระงับด้วยสมณะ 4 อย่าง คือ

1. สัมมุขาวินัย คือการระงับอธิกรรมในที่พร้อมหน้าคณะสงฆ์ พร้อมหน้าธรรมพร้อมหน้า วินัยและพร้อมหน้าบุคคล
2. สติวินัย คือการระงับอนุวาทริกรรมที่ยกเอาสติขึ้นเป็นหลักปรับ เมื่อที่ประชุมสงฆ์ พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านผู้เป็นจำเลยซึ่งถูกฟ้องว่าเป็นอาบัติเพราะเหตุศีลนั้น ท่านเป็นพระอรหันต์ทาง คณะสงฆ์เห็นว่า คงจะเป็นไปไม่ได้ที่พระอรหันต์จะกระทำการล่วงละเมิดพระวินัยดังคำที่ โจทก์ฟ้อง จึงสวดควาจาประกาศให้สมมติแก่พระอรหันต์ว่าเป็นผู้มีสติสมบูรณ์ เรียกว่า ให้วินัย แล้วยกฟ้องคำ ของโจทก์เสีย ภายหลังถ้าหากจำเลยถูกผู้อื่น โจทก์ด้วยอาบัติในลักษณะนี้อีก จะไม่มีการพิจารณา อธิกรรม
3. อมูพหวินัย การระงับอธิกรรมให้แก่ภิกษุที่หายเป็นบ้าแล้ว เช่น มีภิกษุรูปหนึ่งเสียดสี ได้ประพฤติกความเสียหายเป็นอันมาก ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ควรแก่สมณะทั้งการพูดและการกระทำ ต่อมา เมื่อเธอหายเป็นปกติแล้ว ก็มีโจทก์เธอว่า ท่านได้ประพฤติดังนี้ ได้เป็นอาบัติแล้ว เป็นต้น เธอยอมรับว่า ที่ตนกระทำไปนั้น เพราะความหลง เพราะว่าตอนนั้นเสียดสีไม่มีเจตนาที่จะกระทำ เมื่ออธิกรรมเข้าสู่ ที่ประชุมสงฆ์แล้ว คณะสงฆ์จึงได้รับอนุวาทริกรรมนั้น ด้วยการสวดประกาศสมมติให้เธอเป็นภิกษุ ผู้หายเป็นบ้าแล้ว อาบัติที่เธอประพฤติกล่วงมานั้นแม้เป็นจริงก็ไม่เป็นอาบัติเพราะเธอเป็นบ้า คณะสงฆ์ จึงสวดกรรมวาจา ประกาศข้อความนี้ไว้ เรียกว่า อมูพหวินัย แล้วยกฟ้องคำของ โจทก์เสีย ภายหลังมี ผู้มาโจทก์อาบัติที่เธอกระทำในขณะที่เป็นบ้าอีก ก็ไม่มีการพิจารณา เพราะถือว่าให้อธิกรรมระงับแล้ว ด้วยอมูพหวินัย
4. ตัสสปาปิยสิกา กรรมที่คณะสงฆ์ลงโทษแก่ภิกษุผู้ที่ต้องอาบัติแล้ว เมื่อมีโจทก์ท้วงขึ้น คณะสงฆ์ประชุมกันสอบสวน ท่านได้ให้การกลับไปกลับมา เดียวก็ยอมรับ เดียวก็ปฏิเสธพูดกลบเกลื่อน

ข้อที่ถูกซักถาม พุทฺธมฺสาในทึซึ่งหน้าภิกษุเช่นนี้ คณะสงฆ์สามารถลงโทษแก่เธอได้ถึงแม้ว่าเธอจะไม่ยอมรับตามโทษที่ต้องหรือเพิ่มโทษก็ได้ โดยในขั้นแรกนั้นให้โจทก์เธอเสียก่อนและให้เธอให้การแล้วจึงปรับอาบัติต่อนั้นให้สวดต่อด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจา ให้คณะสงฆ์ทั้งหมดได้รับทราบด้วย

วิธีระงับอาบัติตติกรรม

อาบัติตติกรรม หมายถึงเรื่องเกี่ยวกับการต้องอาบัติและถูกปรับอาบัติตามที่ตนกระทำที่ท่านจัดเป็นอธิกรรมนั้นก็เพราะว่า เป็นเรื่องที่จะต้องระงับด้วยการแก้ไขปลดเปลื้องภิกษุผู้ต้องอาบัติออกจากอาบัติที่ต้อง ด้วยวิธีการปลงอาบัติหรือการอยู่กรรมตามที่ท่านกำหนดไว้ จะระงับได้ด้วยสมณะ 3 ประการ คือ

1. สัมมุขาวินัย ระงับต่อหน้า คืออธิกรรมเกิดขึ้นมีพระสงฆ์เข้าประชุมวินิจฉัยครบองค์สงฆ์คู่วิวาทกันยอมรับความเห็นของที่ประชุม ยอมหยุดจะไม่วิวาทกันอีกต่อไป การระงับด้วยสัมมุขาวินัยนี้มี 4 ลักษณะ คือระงับพร้อมหน้าสงฆ์ ระงับพร้อมหน้าธรรม ระงับพร้อมหน้าวินัยและระงับพร้อมหน้าบุคคล

2. ปฏิญญาตติกรรม กระทำตามรับ ได้แก่ภิกษุรูปหนึ่งต้องอาบัติแล้ว มีผู้โจทก์ท้วงขึ้นเมื่อคณะสงฆ์เข้าประชุมกันวินิจฉัยภิกษุผู้เป็นจำเลยยอมรับอย่างใด ก็ปรับอาบัติตามที่ยอมรับนั้นหรือการปลงอาบัติก็จัดเป็นปฏิญญาตติกรรมเหมือนกัน

3. ตินวัตถการวินัย การระงับอธิกรรมไว้ด้วยการประนีประนอมกันไว้ทั้ง 2 ฝ่าย โดยไม่ต้องชำระสะสางหาความกันเหมือนการกลบของไว้ด้วยหญ้า เป็นวิธีระงับอาบัติที่ใช้ในเมื่อระงับลหุกาบัติ ซึ่งเกี่ยวกับภิกษุจำนวนมาก ต่างคนก็ประพฤติน่าไม่เหมาะสมและโจทก์กันขัดทอดกันไปมาเป็นเรื่องที่ซับซ้อน เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดทะเลาะวิวาทกันไม่หยุดไม่หย่อน ทั้งสองฝ่ายจะไม่มีฝ่ายใดยอม เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็มีแต่จะทำให้อธิกรรมแรงขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นจึงต้องระงับเสียด้วยติณวัตถการกะแบบกลบเกลื่อนของเนาไว้ด้วยหญ้า ตัวอธิกรรมยกเลิกทิ้งเสีย ทั้งสองฝ่ายจะไม่สวาทหาความหลังของกันและกัน

ผู้ปกครองคณะสงฆ์ต้องมีคุณธรรม 2 อย่าง คือนิโคหะ การข่ม การกำราบ การลงโทษและปีคหะ การยกย่อง การเชิดชู

แนวทางที่ 2 วิธีการแก้ไขความขัดแย้งตามแนวทางพระพุทธศาสนาในการได้มาซึ่งตำแหน่งเจ้าอาวาสของหมู่คณะสงฆ์ภายในวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการสังเคราะห์แนวทางหรือวิธีการแก้ไขความขัดแย้ง โดยผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งได้ ดังนี้

1. แนวทางการแก้ไขปัจจัยปัญหาด้านโครงสร้างคณะสงฆ์ มีข้อเสนอให้การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายคณะสงฆ์เพื่อให้มีความสอดคล้องกับระบบการปกครองประเทศ และในขณะเดียวกันสามารถ

สอดคล้องกับรูปแบบโครงสร้างคณะสงฆ์ตามพระธรรมวินัย จึงควรเกิดขึ้นด้วยความร่วมมือของทุกภาคส่วนของสังคมทั้งภาครัฐ พระสงฆ์และประชาชน หลักการสำคัญที่ควรปรับปรุง คือการจัดวางโครงสร้างการปกครององค์กรสงฆ์ในระดับพระสังฆาธิการผู้บริหารทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับเจ้าอาวาสถึงกรรมการมหาเถรสมาคมให้เป็นระบบที่มีการตรวจสอบได้ โปร่งใสและยึดหลักคุณธรรมที่ใช้ดุลพินิจให้เป็นไปด้วยความรอบคอบและเป็นธรรม ไม่เปิดช่องโหว่ให้มีระบบเส้นสายและวิ่งเต้นแบบข้าราชการ โดยไม่วางระบบที่เอื้อต่อระบบอุปถัมภ์ที่ยึดติดกับตำแหน่งอย่างเหนียวแน่น กฎระเบียบเหล่านี้จำต้องแก้ไขโดยเร็ว เพราะเป็นสาเหตุสำคัญของการพยายามรักษาและสืบทอดฐานอำนาจและการแสวงหาผลประโยชน์โดยไม่คำนึงถึงส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการดำรงตำแหน่งเพื่อพัฒนาองค์กรสงฆ์ให้เป็นองค์กรเพื่อการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งหากแก้ไขได้ดังกล่าว พระสังฆาธิการในระบบใหม่ทั้งหมดนี้จะอยู่ภายใต้การตรวจสอบและดูแลขององค์กรนักวิชาการพุทธศาสนา ที่มาจากพระสงฆ์ที่มีความรู้และได้รับการคัดเลือกมาจากพระสงฆ์ทั่วประเทศ แทนที่จะเป็นระบบแต่งตั้งสืบทอดอำนาจกันภายในวัดตัวเองเช่นในปัจจุบันและภายใต้กฎใหม่ที่ให้สิทธิในการตรวจสอบและตั้งอธิกรณ์ได้ ทั้งจากพระสงฆ์และฆราวาสต่อคณะกรรมการวินิจฉัยอธิกรณ์สงฆ์ (ศาลปกครองสงฆ์) ซึ่งทั้งสององค์กรจะเป็นองค์กรหลักในด้านวิชาการและตุลาการ และให้ความช่วยเหลือคณะสงฆ์ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา รวมถึงการมีธนาการพระพุทธศาสนาเป็นธนาการหลักที่จัดเก็บหารายได้จากพุทธศาสนสมบัติและรับฝากปัจจัยจากวัดในพระพุทธศาสนาเพื่อนำไปหาประโยชน์ในทางที่ชอบและนำดอกผลมาอุปถัมภ์บำรุงวัดทุกวัดในประเทศอย่างเท่าเทียม สมเจตนาารมณของผู้ถวายอุทิศเป็นสังฆทาน (ทานที่ให้แก่สงฆ์โดยส่วนรวม) เพื่อจัดสรรกองทุนดอกผลอันเกิดจากทานที่อุทิศแก่ “สังฆะ” ให้เป็นกองทุนของคณะสงฆ์ ทั้งในด้านสาธารณูปการ สาธารณกุศล สาธารณสงเคราะห์และการศึกษา ไม่ใช่ให้แก่วัดใดวัดหนึ่งหรือพระรูปใดรูปหนึ่ง อันจะเป็นการพัฒนาและเสริมสร้างความมั่นคงในด้านวิชาการและการจัดการศาสนสมบัติให้มีประสิทธิภาพและเท่าเทียม ซึ่งทำให้พระสงฆ์หันมาเน้นการพัฒนาในด้านการศึกษาพัฒนาจิตใจตนเอง และกลายเป็นผู้นำการรักษาศีลธรรมของสังคม โดยไม่ต้องพะวงถึงความบกพร่องทางปัจจัยวัตถุ การเรียไรอย่างบ้าคลั่งจะไม่เกิดขึ้น เพราะมีการเติมเต็มแก่วัดที่ขาดแคลนและในขณะเดียวกันเมื่อประกอบกับการมีพระสงฆ์ที่ผู้แทนดูแลสงฆ์ในระดับต่าง ๆ ที่เป็นเพียงผู้สนับสนุนให้ความสะดวกประสานงาน เป็นผู้รับใช้หรือเรียกว่า “สังฆาภิบาล” เป็นตัวแทนอุปถัมภ์สงฆ์ แทนที่จะเป็น “สังฆาธิการ” ที่แปลตามตัวว่า ผู้แทนผู้มีอำนาจยิ่งใหญ่เหนือสงฆ์เน้นอำนาจปกครองให้คุณให้โทษเบ็ดเสร็จเช่นในปัจจุบัน กล่าวคือระบบใหม่จะไม่มีพระผู้ปกครองสงฆ์ หากแต่มีพระผู้เป็นตัวแทนบริการสงฆ์ โดยกฎใหม่มุ่งให้ความสำคัญและเคารพพระสงฆ์ผู้ดำรงศีล 227 ผู้ที่เป็น “พระสงฆ์” ใน

พระพุทธศาสนาอย่างเท่าเทียมเสมอภาคกัน โดยไม่มีการแบ่งชนชั้นกันเองภายในคณะสงฆ์ดังเช่นในปัจจุบัน

2. แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แตกต่าง มีข้อเสนอตามหลักการทางพระพุทธศาสนาที่ได้บอกเอาไว้อย่างชัดเจนแล้วว่าถ้ามีข้อสงสัยอะไรก็ให้ทำการสอบถามกันก่อนเพื่อให้เกิดความชัดเจนชัดแจ้งในข้อมูลข่าวสารนั้น ไม่ใช่ไปรับข่าวสารอะไรมาแบบผิดพลาดหรือฟังข่าวสารที่ยังไม่ได้รับการถ่วงรอกง่าวมา วิธีนี้ก็จะทำให้ผู้ที่สื่อสารหรือผู้ที่ฟังข่าวสารมาเกิดการเข้าใจแบบผิด ๆ แล้วอาจส่งผลกระทบต่อตามมาสู่เราหรือทำให้ผู้อื่นเสียหายได้ ประการแรกในการแก้ไขปัญหาด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างคือ เมื่อได้ยินอะไรมาต้องรู้จักพิจารณาพิจารณาว่าสิ่งที่ได้ยินมานั้นเป็นจริงหรือไม่ประการใดเพราะคนเรามีหูสองหูก็เพื่อเอาไว้ฟังและก็คิดพิจารณาถึงความน่าจะเป็น ไม่ใช่เชื่อเลย แล้วเมื่อได้ยินข่าวสารนั้นมาแล้วต้องพิจารณา ประการที่สอง ถ้าพูดแล้วไม่เป็นผลดีแก่ใครก็ไม่สมควรที่จะพูดเพื่อลดการขัดแย้งซึ่งกันและกันเพราะคำพูดนั้นสามารถฆ่าคนให้ตายได้โดยที่ไม่ตั้งใจบาดแผลเอาไว้ดังคำที่พระพุทธองค์กล่าวเอาไว้ว่า คำพูดที่ไม่จริง ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ ไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น พระองค์ไม่กล่าว คำพูดที่จริง ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ ไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น พระองค์ไม่กล่าว คำพูดที่จริง ถูกต้อง เป็นประโยชน์ ไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น พระองค์เลือกกล่าว คำพูดที่ไม่จริง ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ ถึงเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น พระองค์ไม่กล่าว คำพูดที่จริง ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ ถึงเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น พระองค์เลือกกล่าวและประการสุดท้ายในการช่วยแก้ไขปัญหาคือจัดให้มีการประชุมคณะสงฆ์เพิ่มเป็นเดือนละ 2 ครั้ง เพิ่มมาจากการที่จะต้องมีการประชุมกัน ในช่วงเวลาที่จะต้องเข้าพระอุโบสถในทุกวันพระ โดยให้ผู้นำคณะสงฆ์ได้นำปัญหาหรือเรื่องราวข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในวัดนำมาชี้แจงหรือประกาศในที่ประชุมเพื่อให้ทราบเพื่อทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ในที่ประชุมเพื่อให้ความเข้าใจที่ตรงกันและหลังจากการประชุมเสร็จสิ้นให้มีการตีพิมพ์ประกาศในเรื่องราวข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ หรือข้อมติในที่ประชุมเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ทราบและทำความเข้าใจในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยทั่วถึงกันอย่างถูกต้องและแม่นยำเพื่อป้องกันและลดความผิดพลาดในการสื่อสารกันทั้งปวง ซึ่งข้อนี้จะตรงกับหลักธรรมในเรื่องของสัมมาวาจา การระงับอธิกรณ์ในที่พร้อมหน้าประกอบไปด้วย 4 อย่างคือ พร้อมหน้าสงฆ์ พร้อมหน้าบุคคล พร้อมหน้าวัตถุ พร้อมหน้าธรรมวินัย

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านความแตกต่างทางด้านค่านิยม ค่านิยมเป็นเรื่องของแนวความคิด ความเชื่อ เป็นอุดมการณ์ เป็นความต้องการของกลุ่มคนในสังคม ซึ่งยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดี

หรือไม่ดี หรือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญควรแก่การนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เป็นกรอบของการดำเนินชีวิตเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของตนเอง เพราะมีค่านิยมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ควบคู่กันไปแต่ละสังคม เพราะค่านิยมของแต่ละสังคมส่วนใหญ่ของมนุษย์เป็นมรดกทางความคิดของคนและเป็นพื้นฐานของการเกิดขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอีกด้วย เช่นความเชื่อในเรื่องวิญญาณ ภูตผีปีศาจ มีความเชื่อในเรื่องอำนาจลึกลับที่มีอยู่เหนือมนุษย์ สามารถบันดาลให้เกิดสิ่งที่ดีหรือสิ่งที่ย่ำ ด้วยเหตุผลนี้จึงมีพิธีกรรมเกิดขึ้นมากมายซึ่งเป็นการเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ เช่น เรื่องการทำไสยศาสตร์ใส่คนที่เรารักหรือเราเกลียด วิธีนี้แก้ไขได้ด้วยตัวของเราและการมีจิตสำนึกที่ดี ไม่สนับสนุนในค่านิยมที่ผิด ๆ และการกระทำที่เบียดเบียนผู้อื่นและส่งผลที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนและเข้าใจในความเป็นจริงที่ว่าไม่มีใครที่จะทำอะไรถูกใจเราไปเสียทุกสิ่งทุกอย่าง และถ้าเราอยู่ในพระพุทธศาสนาแล้วเราต้องเชื่อและยึดมั่นว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว และปล่อยไปทุกอย่างเป็นไปตามกฎแห่งกรรม เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวรและยอมรับในกฎของธรรมชาติที่ว่าความรุนแรงไม่สามารถยุติลงได้ด้วยความรุนแรง แต่สามารถยุติลงได้ด้วยความเมตตาและอีกกรณีหนึ่งในการช่วยแก้ไขปัญหาค่าต่างทางด้านค่านิยม คือนำมาปรับทัศนคติในด้านที่เป็นค่านิยมที่ผิด ๆ และบิดเบือนไปจากคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เช่น เรื่องการทำไสยศาสตร์ ซึ่งหลักธรรมและพระวินัยได้ประกาศไว้อย่างชัดเจนว่าห้ามสาวกรูปใดแสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ต่อหน้าบุคคลถ้ากระทำถือว่ามิใช่สาวกเราและเมื่อมีการปรับทัศนคติในด้านค่านิยมแล้วโดยให้ในที่ประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์โดยถือคะแนนเสียงข้างมากว่ายอมรับเรื่องดังกล่าวหรือไม่หลังจากนั้นนำมาเป็นข้อประพฤติปฏิบัติและรับรู้กันภายในและเมื่อใดที่มีผู้ฝ่าฝืนก็ให้มีการกำหนดบทลงโทษต่าง ๆ ตามที่ผู้ปกครองคณะสงฆ์เห็นสมควรและได้กำหนดไว้ในที่ประชุม จากการแก้ไขปัญหาค่าต่างดังกล่าวสอดคล้องกับหลักธรรมในเรื่องของเบญจยสติกการระงับอธิกรณ์ว่าด้วยถือเสียงข้างมากเป็นประธาน

4. แนวทางการแก้ไขปัจจัยปัญหาด้านการแย่งชิงผลประโยชน์ สามารถแก้ไขปัญหาค่าต่างด้วยการแบ่งออกเป็นข้อย่อย ๆ ไว้ ดังนี้

4.1 เรื่องการยึดคิดในเรื่องของอำนาจหน้าที่ที่อยากจะเป็นเจ้าอาวาสในระเบียบหรือพระวินัยก็ได้ระบุคุณสมบัติไว้อย่างชัดเจนแล้วว่าบุคคลที่มาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสต้องมีคุณสมบัติเป็นแบบใด โดยให้ยึดและปฏิบัติตามกฎข้อระเบียบแบบแผนนั้น

4.1.1 ให้ถือมติคะแนนเสียงข้างมากนั้นเป็นเอกฉันท์และผู้วิวาทนนั้นยอมรับความเห็นและยอมหยุดไม่วิวาทกันอีกต่อไป

4.1.2 การระงับอธิกรณ์ไว้ด้วยการประนีประนอมกันทั้ง 2 ฝ่าย โดยไม่ต้องชำระสะสางหาความกันเหมือนการกลบของไว้ด้วยหญ้า เป็นวิธีระงับที่เกี่ยวกับภิกษุจำนวนมาก ต่างคนก็ประพฤติไม่เหมาะสมและโจทก์กันชัดทอดกันไปมา เป็นเรื่องที่ซับซ้อน เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดทะเลาะ

วิวาทกันไม่หยุดไม่หย่อน ทั้งสองฝ่ายจะไม่มีฝ่ายใดยอม เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็มีแต่จะทำให้อิทธิฤทธิ์แรงขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นจึงต้องระงับเสียดด้วยวิธีฉวยวาทกรรม แบบกลบเกลื่อนของเน่าไว้ด้วยหญ้า ตัวอิทธิฤทธิ์ยกเลิกทิ้งเสีย ทั้งสองฝ่ายจะไม่สวาทหาความหลังของกันและกัน

4.2 เรื่องเงินไม่ว่าจะทำอะไรเกี่ยวกับเรื่องเงินในวัด ควรที่จะมีการประชุมหรือปรึกษาหารือกันเชิญบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นพยานในการเบิกจ่ายใช้สอยและทำบัญชีรายรับรายจ่ายให้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อง่ายต่อการตรวจสอบและป้องกันข้อครหาต่าง ๆ ในความไม่โปร่งใสในเรื่องเงินหรือควรกำหนดคุณสมบัติตำแหน่งของตัวบุคคลที่จะมารับผิดชอบในเรื่องการเงินของวัดว่าควรจะมีคุณสมบัติเป็นอย่างไร กำหนดให้ชัดเจนเป็นแบบแผนและเป็นสากลเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของคนหมู่มาก

4.3 เรื่องไม้พุงได้มีกฎหมายรองรับไว้อย่างเป็นรูปธรรมแล้วในข้อกฎหมายที่ว่าด้วยไม้พุงเป็นพันธุ์ไม้หวงห้ามและอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกรมป่าไม้ซึ่งเป็นหน่วยงานของทางราชการ ดังนั้นเมื่อมีผู้กระทำความผิดให้แจ้งความไปยังเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้มาดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงพร้อมดำเนินคดี และลงโทษแก่ผู้ที่กระทำความผิดตามบทลงโทษที่ว่าด้วยกฎหมายนั้น ๆ